

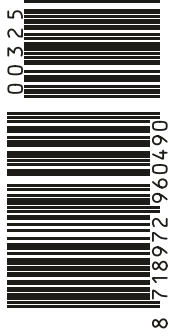
FIETS

Actief

EXTRA
DIK
NUMMER

DE
NR.1
IN FIETS-
INSPIRATIE

PLUS:
100% E-BIKE
MAGAZINE

TESTS

ROUTES

AFSTAPADRESSEN

REISVERHALEN

PRAKTISCHE TIPS

E-BIKENIEUWS

KLAAR VOOR JE BIKEPACKING-AVONTUUR

Rosita Steenbeek
'FIETSEN IS VERHEVIGD LEVEN'

en ook:
LOL TRAPPEN OP EEN LONGTAIL
12 CAMPINGS AAN DE ROUTE
NANCY: WAT EEN STAD

VERLIEFD OP LIECHTENSTEIN

IN 'T GOOI IS GEEN KILOMETER HETZELFDE

HET ALLERLEUKSTE IN EN RONDOM LEIDEN

HELEMAAL ZEN IN ZUID-FINLAND

ALLES OVER FIETSEN LANGS FORTEN: DE VERHALEN, DE BOUWWERKEN, DE ROUTES, DE NIEUWE NATUUR

Speciaal voor FietsActief-abonnees:

Gratis Mijn Magazines-app

Vanaf nu heb je FietsActief altijd en overal bij de hand. Je leest de artikelen en digitale edities van FietsActief en meer dan 25 andere tijdschriften gemakkelijk op je tablet of mobiele telefoon via de Mijn Magazines-app. Je kunt de edities downloaden en offline lezen. Zo geniet je ook onderweg of op reis van je favoriete tijdschriften.

Lees alles

Krijg toegang tot alle (premium) artikelen en de digitale edities van heel veel andere topmagazines.

Lees samen

Deel je onbeperkte digitale toegang nu met twee familieleden of vrienden.

Op alle apparaten

Lees op je tablet, mobiele telefoon en computer. Altijd en overal beschikbaar.

Voor iedereen

Van nieuws en business tot sport en lifestyle. Inspiratie en informatie voor iedereen.

Ga naar mijnmagazines.nl/abonnees of download de app

FietsActief HET TIJDSCHRIFT voor de RECREATIEVE FIETSER

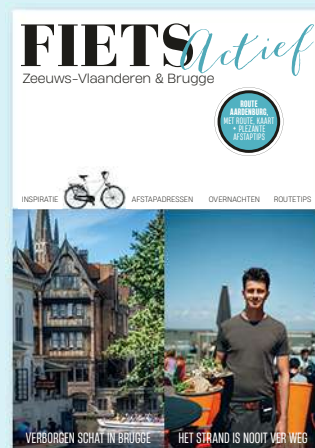
Ontdek de mooiste fietsroutes in Nederland en Europa. Laat je inspireren door verrassende fietsbestemmingen en avontuurlijke reisverhalen. Elke editie zit boordevol unieke afstapadressen, leuke weetjes, tests en handige fietstips!

4 EDITIES
€ 25

t.w.v. € 33,99

Extra voordelen: bij elke editie ontvang je een gratis streekgids waarmee je direct op pad kunt
• je krijgt **GRATIS** toegang tot **Mijn Magazines**: de app met meer dan 25 toonaangevende tijdschriften, zoals Roots, Happinez, delicious. en Columbus Travel.

Ga naar fietsactief.nl/voordeel of scan de QR-code

Deze aanbieding is geldig tot en met 31 december 2025. Op deze aanbieding zijn de algemene leveringsvoorwaarden van Roularta Media Nederland van toepassing. Prijswijzigingen, druk- en zetfouten voorbehouden. Het abonnement is tot wederopzegging en na de actieperiode eenvoudig opzegbaar. Je betaalt geen verzendkosten voor adressen in Nederland. Voor abonnementen buiten Nederland en België gelden andere voorwaarden, neem hiervoor contact op per e-mail via klantenservice@fietsactief.nl

Welkom

Het was een tijdje geleden, maar voor dit extra dikke meinummer ging ik zelf weer eens *en route*. Tussen alle deadlines door pakte ik de nieuwste Grenoble e-bike (ik mocht 'm testen) om een rondje te maken in mijn eigen (bollen)streek. De tulpen en hyacinten mogen dan uitgebloeid zijn, er zijn genoeg leuke paden. En als *city fan* is het sfeervolle Leiden een aanrader! En ik ben niet de enige die op pad is geweest, want een ander mooi startpunt voor een fietstocht is jeneverstad Schiedam. Het Gooi verkenden we vanuit Hilversum via de knooppunten. Alle drie routes die nog niets zijn vergeleken met de fietsreis uit Rosita Steenbeeks nieuwe boek. Zij legde 1800 kilometer af van Rome naar Griekenland. Andere bestemmingen dit nummer? Fietsen langs forten in eigen land, vorstendom Liechtenstein en verrassend Finland. Oh ja, we tippen ook nog fijne campings, dus snel die fiets uit de schuur!

Katalijn Verel
Hoofdredacteur

Goed idee? Mail ons!
redactie@fietsactief.nl

INHOUD

REIZEN

30 Liechtenstein

Een pareltje tussen de bergen, waar je op slag verliefd op wordt.

84 Fietsen in Europa

Van Valencia naar Harwich, over de fraaie fietspaden van de Franse Vélodyssée.

114 Finland

Door oerbossen, langs meren en rivieren. En overal kan je even ontspannen in de sauna.

IN DIT NUMMER
FIETS JE DOOR:
LIECHTENSTEIN,
SPANJE, FRANKRIJK
EN FINLAND!

76 De Tern Orox S12: een beest van een bike!

92 Bijzondere campingplekken in eigen land

30 Lieflijk pareltje: Liechtenstein

FietsActief nr. 3/4

ROUTES

- 10** Route Schiedam: de bakermat van de jenever heeft een prachtig oud centrum met boeiende historie. En de vredige Vlietlanden zijn dichtbij
- 22** Rondje van... schrijfster Rosita Steenbeek
- 50** Knooppuntenroute Hilversum: in de mediastad fiets je langs bijzondere villa's, omringd door veenplassen, bossen en heide
- 64** Knooppuntenroute Sassenheim: vanuit het hart van de bollenstreek langs de Kagerplassen naar het oude Leiden, met tal van topadresjes

TECHNIEK

- 29** Zo doe je dat: zadelpen vastzetten
- 46** Proefrit: De Koga Colmaro-gravelbike voelt zich overal thuis
- 59** Proefrit accessoires: crèmes

tegen schuren op de fiets

- 76** Proefrit: De Tern Orox S12 is een geweldige cargobike
- 110** Opladpunt: e-tips en innovaties

EN VERDER

- 62** Heikel punt: hebben oudere fietsers een lagere reactiesnelheid?
- 82** E-bike Magazine: nieuwe modellen
- 92** Campingtoppers: twaalf favoriete plekken in eigen land
- 102** Alles over: fortensfietsen, een rondje langs historische vestingwerken

RUBRIEKEN

- 6** Startpunt
- 44** Colofon
- 60** Raad de plaats
- 100** Fietsstad Nancy
- 128** Volgend nummer
- 130** Puzzel & win

STARTPUNT

ONDER REDACTIE VAN
LINDA KORSTEN & MENNO GROOTJANS

HALLO HANNOVER!

Je zou het misschien niet snel denken, maar Hannover is een van de groenste steden van Duitsland. In 2025 vieren ze hier 700 jaar tuincultuur én 350 jaar Herrenhäuser Gärten. Leuk om te ontdekken met een van de fietstours van Hannover Tourismus! hannover.de

LEUVEN 600 JAAR UNIVERSITEITSSTAD

In Leuven werd precies zes eeuwen geleden de universiteit opgericht – de oudste universiteit van de Lage Landen! Ga mee met een begeleide wandeling langs historisch erfgoed en stap dan op de fiets. Een toepasselijk rondje: de Big Bang Route van 34 kilometer, een eerbetoon aan George Lemaitre (1894–1966), grondlegger van de oerknaltheorie. Scan onderweg de QR-codes om meer te leren over de geschiedenis én de toekomst van onze aarde. visitleuven.be

STARTPUNT

LEKVRIJ

Met de nieuwe Thrive Chug drinkfles van CamelBak blijf je moeiteloos gehydrateerd. De robuuste, lekvrije flessen zijn gemaakt van roestvrijstaal en houden je drank urenlang op temperatuur, zowel warm als koud. Met handige drinktuit, comfortabele grip én makkelijk schoon te maken. In verschillende maten tot 1,5 liter. € 19,-

HOND MEE

Woef! Of het nu gaat om een ritje naar je favoriete koffiezaak of een uitstapje naar het park, de Thule Bexey-hondenfietskar maakt elk avontuur veilig en leuk. Je harige vriend zit veilig en comfortabel op lange of korte fietstochten. Instaphoogte 170 millimeter, luchtdoorlatend ontwerp en gewicht per hond 45 kilo. € 875,- thule.com

LET THE SUN SHINE

De Caudalie Vinosun Protect Stick beschermt je gezicht tegen UVA-/UVB-stralen zonder sporen na te laten. Voedt, maar is niet vet. Zonder parfum, waterbestendig en in een handig meeneemformaat: ideaal voor op de fiets. € 12,80 vitaminstore.nl

GEVAAR!

In zijn nieuwste boek *De zwarte trui* zoekt Flip van Doorn aan de hand van acht beruchte sterfgevallen in de recente wielergeschiedenis naar een antwoord op de vraag waarom de koers nog altijd voor helemaal niemand stopt. En wat is toch de onweerstaanbare aantrekkingskracht van het wielrennen? Ook beschikbaar als e-book. € 22,99 thomasrap.nl

RONDJE DELDEN

Een heerlijke voorjaarsroute: Rondje Delden (24,2 km), in Twente. De middeleeuwse stadskern van Delden combineert prachtig met landgoed Twickel! visittwente.nl

VERSCIJNINGSDATA

FietsActief verschijnt in 2025 nog vier keer, op onderstaande data:

FietsActief 5	24 juni
FietsActief 6	5 augustus
FietsActief 7	16 september
FietsActief 8/9 (extra dik)	9 december

STORM IN EEN GLAS WATER

Tekort aan energie? Een scheutje appelazijn in een glas water geeft je metabolisme een *boost*. Het helpt bloedsuikerpieken te verminderen en maakt dat je vet gaat verbranden in plaats van suiker. Met deze Apple Cider Vinegar profiteer je van de natuurlijk aanwezige probiotica. Lekker met schijfjes appel en wat kaneel erbij. € 10,95 rockyourworld.co

'MET EEN GEBROKEN SPAAK BEN JE DE SJAAK'

Deze tegelwijsheid is van Yvonne Smits. We belonen Yvonne met een bonte Basil-fietstas. Heb jij een fietsspreuk die niet zou misstaan op een tegel? Stuur 'm naar redactie@fietsactief.nl

JOOST RIJZEN

JONGE HIPSTER

Snel naar de bel met de Giant Pre rCarbon-loopfiets. Bijna volledig gemaakt van gerecyclede koolstofvezels (rCarbon), waardoor deze loopfiets niet alleen milieuvriendelijk is, maar ook sterk en licht. Met een gewicht van slechts 2,5 kilo, 12 inch wielen en 1,75 inch banden is hij makkelijk te belopen voor kids. € 649,- giant-bicycles.nl

GRENZELOOS VERWONDEREN

Er is weer een leuke nieuwe route te ontdekken in Zuid-Limburg: Grenzeeloos Verwonderen! Verwondering kent geen grenzen en in de Grensmaasvallei liggen België en Duitsland op een steenworp afstand. Bezoek tijdens de route drie landen op één dag, ervaar de verbondenheid en bewonder vier bijzondere kerken die meer dan duizend jaar oud zijn. Verwondering gegarandeerd! visitzuidlimburg.nl

KEIGOEDE ROUTES

Niet iedereen is er fan van, maar als je het e-book *De Hel van het Zuiden* met een verzameling van zeven heroïsche kasseienroutes langs de mooiste en meest uitdagende *pavés* van Zuid-Nederland en Vlaanderen leest, word je wellicht toch enthousiast. Gedetailleerde routebeschrijvingen van de tochten, inclusief verkorte routes. Met een gratis Komoot-regio-pakket. Check: cobblescycling.com

3 vragen aan GABI VAN PELT

Naast haar baan als laborant is Gabi van Pelt (44 jaar, Rijen) lid van het team van Wielerbus. Een organisatie die fietsreizen met de touringcar organiseert, waarbij je als fietser je eigen fiets meeneemt. Naar de mooiste bestemmingen in Europa.

1. Hoelang doe je dit al?

“Ik fiets graag en veel. En ik reis graag. Ik heb in het verleden reizen naar Afrika, Schotland en Spanje gemaakt. Zes jaar geleden ben ik zelf voor de eerste keer met de Wielerbus meegegaan. Dat was naar de toertocht Milaan-San Remo. Gezellig, zo met een groep. Ik ben daarna nog een paar keer meegegaan. Sinds vorig jaar ben ik ook begeleider.”

2. Wat doet een begeleider?

“Aangezien de reis met de bus gaat, begint mijn taak al als we vertrekken. Onderweg zorgen we voor koffie en thee en beantwoorden we vragen van de gasten. Tijdens de reis zijn we begeleiders van de deelnemers. Fietsend! We zorgen voor verschillende routes, in lengte en zwaarte. Elke route krijgt één of meer begeleiders mee. Onderweg kennen we de leukste lunchplekken en 's avonds weten we de fijnste restaurantjes.”

3. Wat kan je ons aanraden?

“Slovenië. Wereldkampioen Tadej Pogačar komt daar vandaan. Het is een supermooi land met heel veel kleine weggetjes. Niet heel gemakkelijk om te rijden, met flink wat hoogtemeters, maar bijvoorbeeld het Meer van Bled (in de streek Gorenjska tussen de Karawanken en de Julische Alpen) met in het midden een eilandje met de Maria Hemelvaartkerk is echt de moeite waard. “En als goede tweede is het Spaanse Girona een aanrader. Die streek ademt echt fietsen. En ja, Wielerbus organiseert naar beide bestemmingen reizen. Ik hoop dat ik weer mee mag.” Check ook wielerbus.nl

JOLIG VAN DE JENEVER

SCHIEDAM IS DÉ JENEVERSTAD. IN HET
OUDE CENTRUM FIETS JE LANGS DE
BOEIENDE HISTORIE; MOUTMOLENS,
PAKHUIZEN, VINTAGE RECLAMES EN EEN
BRANDERIJ. HET IS NIET VER RIJDEN
NAAR DE VREDIGE VLIETLANDEN.

TEKST **JESSICA DE KORTE**
BEELD **JESSICA DE KORTE, FERGAL HEENEY**

Molen de Noord en
verderop molen De Palm
aan de Noordvestgracht

Stoker en 'jeneverneus'
Michael Ramaker in branderij
De Gekroonde Brandersketel

Gepassioneerd
molenaar Rob Potter
in molen De Walvisch

De molenaar klimt in de wiek, om het zeil vast te zetten. Wind staat er nauwelijks, maar daar laat hij zich niet door uit het veld slaan. Terug op de houten stelling geeft hij de wiek een flinke zwieper; traag komt die in beweging. “Als hij maar over zijn dode punt heen is, dan gaat hij wel.” Hier, vanaf molen De Walvisch, heb je

op zeventien meter hoogte een prachtig uitzicht over Schiedam; de historische havens, statige pakhuizen, strakke flatgebouwen en vijf molens – de zesde gaat achter de kerktoeren schuil, daar steekt nog net een wiek uit.

Rob Potter is al twintig jaar (vrijwillig) molenaar. Het gaat hem om het bouwwerk, hoe alles in elkaar zit. Technische uitleg wil weleens een tikje saai zijn, maar als Potter ons door de molen leidt, blijven de verhalen boeien. Hij toont hoe alles met elkaar is verbonden – en laat zijn Haagse humor horen. Hij draait ook, onder meer, op de korenmolens in Loosduinen. “Er zijn molenaars die helemaal lijf zijn van het weer, die hebben een weerstation thuis, maar dat interesseert me geen bal. Al is dat wel 50 procent van de kennis die je moet leren voor je molenaarsexamen.”

Op oude kaarten kun je goed zien dat Schiedam in de bloeitijd, rond 1880, volstond met mouterijen, distilleerderijen en maar liefst 392 (!) branderijen. De jenever, daar draaide het om. Twintig hoge moutmolens werden rondom de stad gebouwd. Ze dienden voor één ding: het pletten van gemout graan. In de twintigste eeuw ging de industrie sterk achteruit. “De molens die in de weg stonden voor het verkeer werden gesloopt”, vertelt Potter. “Maar slopen was duur; voordat je dat ging doen, bedacht je je wel drie keer.” Zes bleven er staan, in 2006 kwam daar ‘energiemolen’ De Nolet bij.

DOOR HET OUDE CENTRUM

Het is een feestje om door de historische straten te rijden. We fietsen langs het huis van het zakken-dragersgilde, dat de graanschepen loste; we zien muurschilderingen van oude jeneverreclames. En de Korenbeurs, de plek waar moutwijn en granen werden

Terrasje pikken
bij de Korenbeurs

verhandeld. Maar vergis je niet, zo romantisch was het vroeger niet. Door het vele gebruik van kolen hing er een dikke zwarte rook; vandaar de bijnaam *Zwart Nazareth*. De huisvesting van arbeiders was erbarmelijk, velen kampten met alcoholisme. Over de stad verspreid liggen vandaag de dag fijne parken met fietspaden; hier geen roet van industrie of auto's. Bewoners barbecueën in het gras, eenden kwaken vanuit het water. Westelijk ligt Vlaardingen, ook een havenstad met een oud centrum, maar dat verbleekt bij Schiedam; rommeliger, meer verkeer en lelijke bouw tussen de, toch zeker fraaie, monumenten. Onerlijk trouwens, de stad werd op 2 juni 1574 door de Geuzen in brand gestoken, zodat de Spanjaarden er niets aan zouden hebben.

Na molen Aeolus begint het fietspad langs de Vlaardingervaart, over het oude jaagpad, waar paarden de schuiten trokken. Dan, ineens, een stukje wildernis. De Broekpolder groeide van een saai productiebos uit tot een speels natuurgebied: water, open grasland, doornige struiken, bloemen- en kruidenvelden en een donker bos. Achter grote kaardenbollen grazen Schotse hooglanders. Ze zijn zo geconcentreerd dat ze geen moment omkijken.

NU EEN FIETSPAD,
VROEGER HET JAAGPAD,
WAAR PAARDEN DE
TREKSCHUIT TROKKEN

Op pontje De Trekschuit
bij de Vlaardingse kade

BOOTJES KOMEN VOORBIJ VAREN, EEN MEERKOET KEFT ONAFGEBROKEN. 'KEWK, KEWK'

HISTORISCH VEENGEBIED

De Vlietlanden, achter de Broekpolder, is heel anders; alsof je twee schilderijen van Mondriaan en Rembrandt naast elkaar hebt hangen. Dit veengebied is nooit ingepolderd; omdat het land niet kromp wegens ontwatering, ligt het hoger dan de omringende polders. Oeps, we zijn nét te laat voor veerpont De Kwakel – veel te lang in Schiedam blijven hangen. De omweg langs het water, met eigenaardige namen als het Panamakanaal en de Foppenplas, is geen straf. Bootjes komen voorbij varen, een meerkoet keft onafgebroken. 'Kewk, kewk'. De volgende pont blijkt een trekschuit. Zelf de handen uit de mouwen steken dus. Om de beurt draaien we aan het wiel; uiterst traag komt de schuit onze kant op, alsof hij het liefst nog even de kat uit de boom kijkt. Dan gaan wij, net zo langzaam, het water over. De laagstaande zon zorgt voor een fraaie oranje

gloed, de Vlaardingervaart ligt er kalm bij, gladder kan niet – nog altijd staat er geen vleugje wind. Het stille fietspad over de kade loopt naar Schipluiden, waar je een speld kunt horen vallen. Het is zes uur, etenstijd. Stiekem het fijnste moment van de dag om te fietsen – het lijkt net alsof de fietspaden voor ons zijn gereserveerd. Er hangt nog net geen bordje met onze namen. Het groen blijft volgen; golfbaan Delfland, het Abtswoudse Bos, daarna langs de Delftse Schie, met op de oever Buitenplaats De Tempel. Oud-Overschie heeft een bekoorlijke, historische dorpskern.

JENEVER PROEVEN

Terug in Schiedam. Tijd voor een glas jenever! Dertiger Michael Ramaker werkt als stoker in De Gekroonde Brandersketel (nu deel van het Jenevermuseum), dat al meer dan 200 jaar oud is. Hij is een geboren en getogen Schiedammer, een 'jeneverneus' zeggen ze dan. "Mijn opa had als kind een bijbaantje in de industrie. Hij werd op een rieten schommeltje in de ketel gehesen, om de jeneverbessen van de rand te schrapen. Als zevenjarige werd je kneiterdronken van die lucht." Het zit in de familie

Nationaal Jenever-
museum Schiedam

Voor de fijnproevers:
bijzondere jeneveren van
stoker Michael Ramaker

dus, maar Michael ontdekte de branderij pas twee jaar geleden. Het stoken gaat nog altijd op steenkolen; Michael tilt, als een van de jongste stokers, vaak de zware zakken van 25 kilo. Het proces komt overeen met dat van whisky maken. “Het eerste product dat je krijgt, heet moutwijn, dat noemen we ook wel Hollandse whisky. Door de jeneverbes toe te voegen, ontstaat jenever.” Voor nog meer smaken kan hij een mandje met ingrediënten – denk aan kruiden of vruchten – in een cilinder boven de drank hangen; als de vloeistof gaat koken, trekt de damp daar doorheen. Michael schenkt aan de bar drie glazen in. Malt & Rye Malt Wine is net whisky; bij de tweede, Malt & Rye Genever, zorgt de jeneverbes voor een extra kick. Dan, als slotkoor, een tien jaar oude jenever; drie jaar gelagerd in ex-bourbonvaten, zeven jaar in een Limousinvat. Een smaakextase. “Met jenever kun je volop experimenteren”, zegt Michael. “Ik vergelijk het met een oud orgel. Bij iedere knop waaraan je trekt, krijg je een ander geluid.” Nu de gin-hype wat afneemt, hoopt hij dat jenever *booming* wordt. “Veel jonge stokers gaan weer terug naar onze mooie traditie.”

6 AANRADERS

De Bonte Koe (chocolade)

De Bonte Koe is een walhalla met overheerlijke handgemaakte chocolade. Het familiebedrijf doet veel aan verduurzaming; inkoop van biologische cacao, veel vervoer op de fiets en nieuwe zonnepanelen. debontekoe.nl

Jenevermuseum

Duik in de rijke historie van Schiedam en de jenever. Het Jenevermuseum is fraai vorm-

gegeven, en vertelt op speelse wijze over de traditie. Regelmatig zijn stokers aan het werk in de branderij. jenevermuseum.nl

Molen De Walvisch

Via de molenwinkel ga je naar de panoramazolder, met een audiovisuele presentatie over de Schiedamse molens. Op de hoogste zolder volgt een fraai uitzicht over de stad. (Combicket met het Jenevermuseum kost 15 euro.)

Korenbeurs

De Korenbeurs is de voormalige koopmansbeurs. Binnen huist onder een glazen dakconstructie een bibliotheek, met binnentuin. Restaurant Césant is een fijne lunchplek, met een flink terras. korenbeurs.cesant.nl

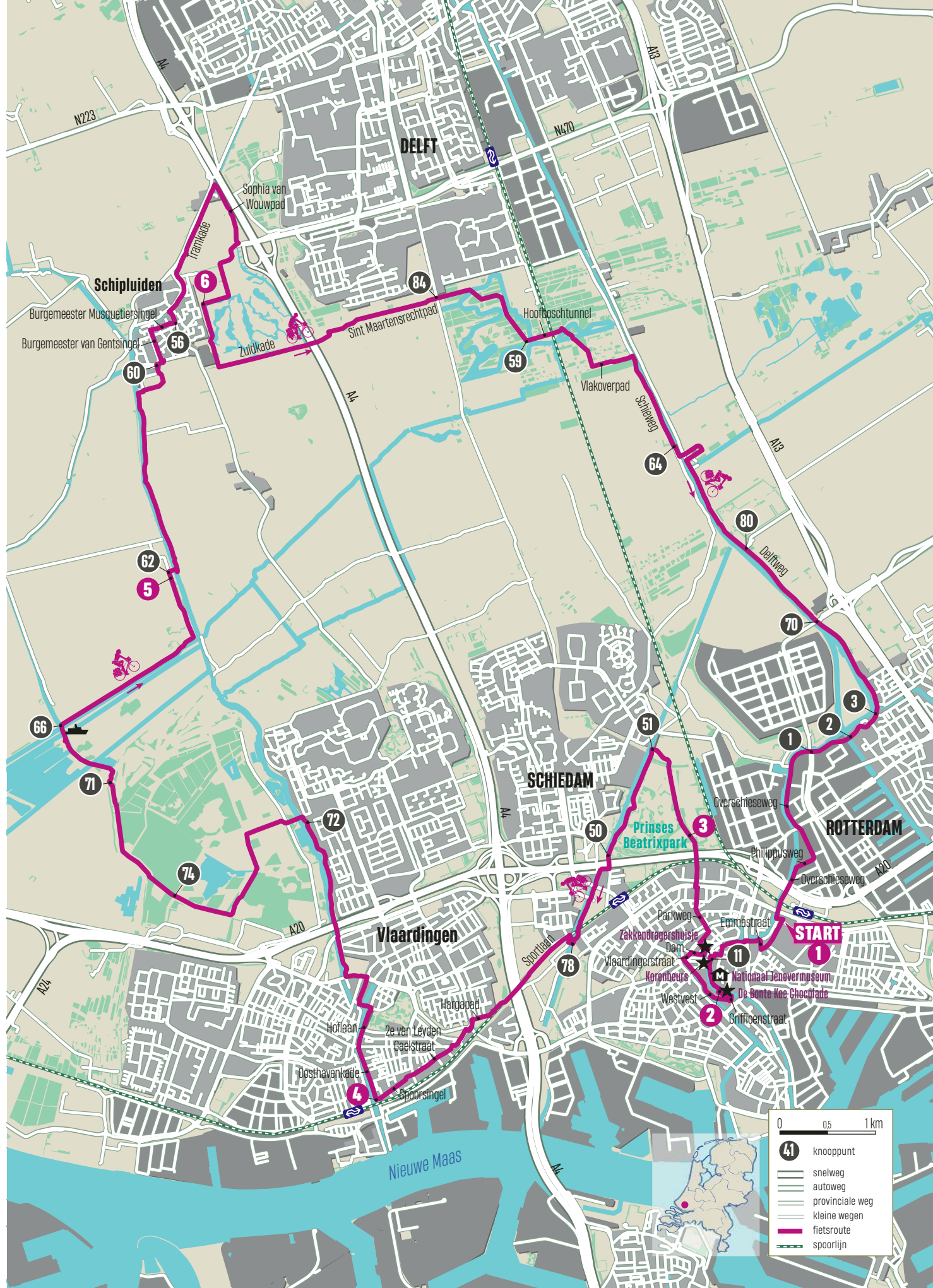
Fluisterboot

De Fluisterboot vaart door de havens van Schiedam. Het rondvaartseizoen loopt van 12 april t/m 2 november. Afvaarten elke dag, behalve maandag (11.30, 13.30 en 15.00 uur). sdam.nl/rondvaarten

Energiemolen

De Nolet is een moderne energiemolen, die van buiten oogt als een stellingmolen, maar binnen staat een turbine die zo'n 250.000 kWh per jaar opwekt. De wieken met modern aerodynamisch profiel zijn ontworpen door de TU Delft.

ROUTE SCHIEDAM

Afstand: 40 kilometer

**Start: Stationsplein voor
NS-station Schiedam**

**Navigatie: N51 55.267
E4 24.465**

Afkortingen

LA = Linksaf
RA = Rechtsaf
RD = Rechtdoor
Y = Wegwijzer
PS = Paddenstoel
KP = Knooppunt
ri. = Richting

FietsActief route-archief

Je vindt het volledige
routeverhaal plus de
beschrijving terug op
fietsactief.nl/routeschiedam

Speciaal voor abonnees!

1 De Start is vanaf het stationsplein RD, klinkerstraat in. Op einde RA (*Emmastraat*). Op einde tramrails oversteken en LA. Later ri. KP11. Bij KP11 LA.

2 2e Brug RA en direct LA. 1e Afslag RA (*Griffioenstraat*). Op einde RA (*Lange Nieuwstraat*), later (*Westvest*). Op kruising RA (*Vlaardingenstraat*). 1e Afslag RA (*Dam*). 1e Afslag LA (*Oude Sluis*). 1e Afslag LA (*Achter de Teerstooft*). 1e RA (*Verbrande Erven*). Op T-kruising RA (*Raam*), later (*Noordmolenstraat*). Op kruising LA en brug over. Op kruising LA, RA, weg oversteken en fietspad op. Later onder spoorweg door.

3 Later ri. KP51 – 50 – 78 ri. KP77, op rotonde RD ri. Maassluis, maar in bocht naar rechts, KP-route verlaten en LA, weg oversteken en fietsstraat in. Op kruising RD (*2e Van Der Leyden Gaelstraat*). Wordt na kruising (*1e Van Der Leyden Gaelstraat*). Wordt op einde fietspad.

4 Op kruising voor brug RA, klinkerstraat (*Oosthavenkade*). Wordt na kruising (*Hoflaan*). Op kruising met (*Kleine Buitenweide*), LA, weg oversteken en RD. Na brug, op T-kruising RA. Op kruising met verkeerslichten, oversteken en LA, fietspad op. Later ri. KP72 – 74 – 71. Doorrijden naar steiger en met veerboot vanaf De Vlietlanden naar KP66 – 62.

5 Bij KP62 met 'trekschuit', de kettingpont, naar overkant, daar RA en scherp LA, fietspad op, ri. KP 60. LET OP: op T-kruising na KP60 LA naar KP56 ri. 45, maar na bordje 'Hodenpijl' (links), 1e afslag RA (*Sophia Van Wouwpad*). Op einde RA langs golfbaan.

6 Op T-kruising LA (*Sint Maartenspad*). Volgende LA (*Zuidkade*). Met brug over snelweg en ri. KP84 – 59. Hier LA, brug over en later met viaduct onder spoor door. 1e Afslag RA, brug over. Op T-kruising RA. Bij KP64 – 80 – 70 – 03 – 02 – 01 ri. KP11, maar na het passeren van het viaduct LA, terug naar het station.

Ten tijden van het maken van deze route waren er werkzaamheden bij en aan het station. Om deze reden kan de juiste route in deze omgeving niet worden weergegeven. Volg bij het station de aanwijzingen en borden.

Veerpont De Kwakel vaart in april en oktober alleen in het weekend en van mei t/m september dagelijks vanaf 11.00 uur. Vanaf het Bommeer in de Broekpolder is de laatste afvaart om 17.30 uur. Het kaartje van 1 euro betaal je contant bij de schipper (of per Tikkie). broekpolder-vlaardingen.nl/kaart/veerpont

Gaat de pont niet? Fiets dan vanaf KP71 ri. KP39 – 66 (5 kilometer extra).

Opmaat, een oerdegelijk Nederlands fietsmerk

De elektrische vouwfiets Touring en de Compact van de Nederlandse fietsfabrikant Opmaat vallen op door hun rijcomfort en rijstabiliteit. Een lage opstap en laag zwaartepunt zorgen voor extra fietsveiligheid.

Opmaat bestaat al ruim 3 jaar met veel succes. “De Nederlandse naam past bij het lokale vakmanschap waar wij voor staan,” vertellen de oprichters, Olivier Parmentier en Stefan Schuurman. “Elke fiets wordt volledig met de hand, op maat, in elkaar gezet in Nijkerk. We kiezen bewust voor Nederlandse productie en universele, premium onderdelen en bieden de fiets alleen via onze eigen locatie aan, zodat we ruim de tijd kunnen nemen voor persoonlijk advies. Die combinatie – Nederlands vakmanschap en persoonlijke aandacht – staat garant voor een betrouwbare, kwalitatief hoogwaardige fiets, die we Opmaat afleveren.”

LAGE OPSTAP

Uitgangspunten bij het ontwerp van de Opmaat e-bikes zijn rijcomfort en fietsveiligheid. Op een Opmaat voel je je comfortabeler en veiliger dan op een gewone fiets, dankzij de lage opstap. Het lage zwaartepunt zorgt voor extra stabiliteit. Dankzij de trapondersteuning is het de ideale fiets bij het wegrijden. Een ‘power assist’-hendel biedt extra kracht en een duwtje in de rug bergop of bij veel tegenwind. “Er is dankzij ons veilige ontwerp eigenlijk geen enkele reden waarom je niet tot op late leeftijd kunt blijven fietsen.” Elke fiets

wordt volledig met de hand – op maat – in elkaar gezet en kan met pasklare opties worden afgestemd op de persoonlijke ergonomische wensen. De fiets kan bijvoorbeeld zo worden aangepast dat u de knie minder diep hoeft te buigen, wat prettig is bij artrose of een kunstknée. Een maatwerk zadelpen zorgt dat u comfortabel met beide voeten op de grond rust zodra u stilstaat.

DE E-FIETS IS ER IN TWEE MODELLEN: DE VOLLEDIG OPVouwBARE TOURING, EN DE COMPACT

BESTE KOOP 2024

De fiets is er in twee modellen: de volledig opvouwbare Touring, en de Compact met een solide frame (waarvan alsnog stuur en pedalen ingeklapt kunnen worden). De Touring is in 2024 bekroond met de titel ‘Beste Koop’. Het is de ideale vouwfiets voor mee op reis. De fiets kan zonder fietsdrager mee in de auto of camper. Wanneer de opvouwbaarheid niet van belang is, is de Compact een geweldige fiets. De verkoopprijs is met opzet zo laag mogelijk gehouden, zonder dat op de kwaliteit is beknipt. Beide modellen zijn al verkrijgbaar

vanaf € 1.999. De fietsen zijn voorzien van A-kwaliteit onderdelen van bekende merken, zoals een Shimano-versnelling, Bafang-motor, Samsung-accu en schijfremmen van Tektro.

ONDERHOUD EN REPARATIE AAN HUIS

Mede dankzij het gebruik van premium onderdelen, heeft Opmaat in ‘Fietsreparatie.nu’ een perfecte servicepartner gevonden met een landelijk dekkend netwerk gevonden. Dit betekent dat u het onderhoud of een reparatie eenvoudig regelt via de Opmaat-website, waarna één van de servicemonteurs onder de paraplu van Fietsreparatie.nu met zijn busje bij u thuis voorrijdt. En op vakantie in Frankrijk, Duitsland of Portugal kun je dankzij de universele, premium onderdelen gewoon door de lokale fietsmaker worden geholpen.’

OPMAET
ZORGELOOS FIETSEN

Benieuwd naar onze prijswinnende fietsen? Scan de QR-code, kijk op opmaetfietsen.nl, email naar info@opmaetfietsen.nl of bel naar 033- 3030 268.

ROSITA STEENBEEK

‘FIETSEN IS VERHEVIGD LEVEN, DE INSPANNING ZORGT VOOR EUFORIE’

TEKST GEMMA VENHUIZEN FOTO'S JESAJA HIZKIA

ZE FIETSTE LANGS PITTORESKE STEDEN, PRACHTIGE VERGEZICHTEN EN IMPOSANTE BERGEN. EN TOCH WAS SCHRIJFSTER ROSITA STEENBEEK (67) TIJDENS HAAR MEEST RECENTE TOCHT – RUIM 1800 KILOMETER, VAN ROME NAAR MYCENE – MET HAAR HOOFD GEREGLD BIJ EEN SCHIJNBAAR ONBEDUIDENDE HEUVEL: DE 44 METER HOGE AMERSFOORTSE BERG. “VANAF DIE BERG HAASTTE IK ME VROEGER ELKE OCHTEND NAAR SCHOOL, OM 'S MIDDAGS WEER OMHOOG TE FIETSEN.”

In de bloedhete zomer van 2023, terwijl Rosita Steenbeek Italië en Griekenland doorkruiste, vormde de Amersfoortse Berg uit haar jeugd een houvast. “Bij de zoveelste steile klim begon ik te rekenen: oh, 175 meter, dat is vier keer de Amersfoortse Berg op. Dat maakte het overzichtelijk. In totaal hebben we 15.500 hoogtemeters gemaakt, dus dan kun je nagaan hoe vaak ik aan Amersfoort dacht.” Maar er was nóg een reden dat haar ouderlijk huis op de Berg in haar gedachten was. De langeafstands-fietsstocht was, meer nog dan een sportieve prestatie, een pelgrimage. Een eerbetoon aan haar recent overleden moeder, met wie ze altijd zo hecht was geweest. Het verslag van de reis tekende ze op in haar net verschenen boek *Over antieke wegen*.

‘Ik zie nog hoe we wandelden over de Via Appia, mijn moeder en ik, op een zomermiddag, arm in arm, zo gelukkig dat we weer konden lopen na het zware auto-ongeluk dat we samen overleefden.’

UIT: *OVER ANTIEKE WEGEN*, PAG. 10

“Eind 2002, kort na de dood van mijn vader, waren mijn moeder en ik door dat ongeluk op de intensive care beland. Ik ben er het type niet naar om bij de pakken neer te zitten, om me door angst te laten overmannen. En dus trok ik er zo snel ik kon weer op uit. Maar fietsen, daarvan heb ik heel lang gedacht dat het niets voor mij was. Totdat ik Art ontmoette.” Art is de Armeense fotograaf Art Khachatryan, goede vriend en ex-geliefde. “Voluit Artak, wat in het Armeens ‘De Snelle’ betekent. Toen we een relatie kregen zocht hij me meermaals op in Rome, waar ik woon, op de fiets vanuit Nederland. Uiteindelijk haalde hij me over om een keer mee te gaan. Mijn moeder hield haar hart vast. Pas toen we eenmaal de Alpen over waren, durfde ze erin te geloven dat het goed zou komen. Overigens is mijn moeder zelf ooit met mijn vader naar Straatsburg gefietst, als

verlovingsreis. Het regende vrijwel de hele tijd – volgens hen was het de ultieme relatietest.”

Steenbeek wordt gekenmerkt door ‘een zekere roekeloosheid’, zegt ze. “Op mijn dertiende heb ik een hersenbloeding gehad, daarna moest ik een half jaar op bed liggen. Al op jonge leeftijd heb ik daarvoor besloten het leven ten volle te leven. Fietsen bleek een fantastische manier om mijn eigen grenzen te verkennen, om mezelf en de landen waar ik zo van houd nog beter te leren kennen. Fietsen is verhevigd leven. De inspanning zorgt voor euforie. En dan heb je nog al die onvergetelijke ontmoetingen, de overweldigende natuur. De Alpen vond ik altijd prachtig vanuit het vliegtuig. Maar Art leerde me dat ze nog veel adembenemender zijn als je erdoorheen fietst. Als ik er nu overheen vlieg, dan heb ik heimwee naar de bergen, dan wil ik daar beneden zijn, al mijn zintuigen laten meegenieten.”

‘Tot mijn verrassing volgt er een aangename daling, Art is al snel uit het zicht verdwenen. Wat een weelde om na alle ontberingen zo slalomend af te dalen door het veelkleurige land, langs wijn- en olijfgaarden. Het gaat maar door. Dezelfde euforische sensatie die ik had toen ik als kind van de hoogste glijbaan roetsjte. Mama vertelde dat ik dat als tweejarige wilde en riep: ‘Ik duf wel!’

UIT: *OVER ANTIEKE WEGEN*, PAG. 95

Over antieke wegen is niet het eerste fietsboek van Steenbeek: in 2011 verscheen de bestseller *Amsterdam-Delphi – Op de fiets naar het orakel*. Een tocht die ze ook met Art maakte en waarin de klassieke oudheid een centrale rol speelde. “Ons motto destijds was: 3.000 kilometer fietsen, 3.000 jaar terug in de tijd”, zegt Steenbeek met een glimlach.

We spreken elkaar in het Amsterdamse café Wildschut, om de hoek van de plek waar destijds die eerste grote fietstocht begon. “Hier in Nederland heb ik een

andere fiets, een Specialized. Ook roze, net als mijn Cannondale-crosscountrybike die in Rome staat en waarop ik beide lange tochten heb afgelegd. De kleur van de Giro d'Italia. Art heeft hem voor me in elkaar gezet, met een geweldig zadel erop van een oud Italiaans familiebedrijf. Ik heb tijdens beide tochten nooit zadelpijn gehad. Na verloop van tijd vergroei je echt met zo'n fiets, als een moderne centaur."

Ook als er aan haar fiets wat mankeerde, deed Art het sleutelwerk. "In totaal hebben we twee keer een lekke band gehad. Dat viel nog mee, als je weet hoe ruig de paden soms waren."

Onderweg fietsten de twee meestal niet samen.

"Tijdens onze eerste tocht hebben we dat wel geprobeerd, maar hij gaat zoveel sneller dan ik dat het vooral voor wederzijdse frustratie zorgde. Nu hielden we via de telefoon contact en dat ging prima. Mijn iPhone zat in een houder op mijn stuur gemonteerd. Zo kon ik af en toe ook wat inspreken, als ik een inval voor het boek had."

Eenmaal kreeg Steenbeek tijdens de tocht een epileptische aanval. "Die heb ik af en toe sinds die hersenbloeding. Ik heb er ook een blinde vlek aan overgehouden, rechts in mijn gezichtsveld, daarom mag ik niet autorijden. Maar fietsen gaat prima, en gelukkig voel ik die aanvallen bijtijds aankomen." Los van fietspech en gezondheidsperikelen maakten de hitte en de droogte de tocht bij vlaggen heel zwaar. "Je raakt als je dorst hebt echt in een overlevingsstand, alleen die ene basisbehoefte lijkt dan te tellen. Het enige voordeel was dat we geen warme truien hoefden mee te zeulen. Onze fietstassen waren zonder dat extra gewicht al zwaar genoeg. Alsof je voortdurend iemand achterop je bagagedrager hebt zitten."

"Het gaat hard met het water, al neem ik minuscule slokjes. Hopelijk komt Art gauw iets tegen. Ook het glooiende vergeelde land is uitgedroogd. Overal windmolens, als rijzige stille dansers. Alsjeblieft, laat wat horen. Ik wil pauze, water, ijs. Daar lijkt zowaar iets te zijn, een dorpje, met water, even

rust. O nee... de weg leidt niet naar het dorp, dat een stuk verder ligt dan het aanvankelijk leek. Er staat alleen een vervallen en verlaten huis. Even een bries, heerlijk, maar mijn mond is droog, mijn lippen, tong. Ik adem hete wind in.'

UIT: OVER ANTIEKE WEGEN, PAG. 110

Een van de hoogtepunten van de tocht was een bezoek aan Acherontas (spreek uit Achérontas), vernoemd naar de rivier Acheron. Die fungeert in de Griekse mythen als de grens van de onderwereld. Of zoals Steenbeek het in haar boek beschrijft: 'De rivier van smart, waar Charon overheen voer met de schimmen van de gestorvenen'. Ze noemt het nu: "Een onbeschrijfelijk indrukwekkende ervaring, zo in de schemering. Toen ik daar aankwam, was het al bijna donker."

Ook andere locaties uit de Griekse klassieken spelen in haar huidige boek een sleutelrol: via onder meer Ithaka (het thuiseland van held Odysseus) en Sparta (waar koning Menelaos woonde, die zijn vrouw Helena verloor aan de Trojaanse Paris) eindigt de tocht in Mycene (thuisbasis van Agamemnon, broer van Menelaos en opperbevelhebber tijdens de oorlog tegen Troje). "Ik voelde me tijdens onze reis zo met die mythische figuren verbonden. Verhalen over verlies, afscheid en doorgaan zijn van alle tijden. Sowieso kwam ik door het fietsen in een soort tijdloosheid terecht. De vrijheid die je onderweg ervaart, het opgaan in het moment, in de omgeving... Dat maakt al het afzien meer dan waard."

'Het gevoel van tijd ben ik kwijtgeraakt. Voor de oude Grieken bestond er naast de chronologische tijd ook een cyclische tijd, die van de seizoenen, van opgaan, blinken en verzinken, en een *kairos-tijd*, die niet werd gemeten in uren en dagen, maar in betekenis. Zo konden momenten en episodes als het ware bewaard blijven in een eeuwig heden. In zo'n soort tijd ben ik beland.'

UIT: OVER ANTIEKE WEGEN, PAG. 197

Over antieke wegen
uitgeverij Thomas Rap
ISBN: 9789044658842
€ 27,50

Lees wat goed is voor je denken. Niet je drijven.

—We leven in een tijd waarin verdeeldheid en polarisatie een verdienmodel zijn. We zijn vast komen te zitten in een moeras van clickbait, opstokerij en bevestigingsdrang.

Als we niet uitkijken, blijft zo alleen het extreme geluid over en verleren we de kunst van het compromis. EW wil een plek zijn waar nuance niet wijkt voor of-of denken. Waar ongemak niet wordt geschuwd, maar omarmd als noodzaak voor groei.

We nodigen mensen uit om de frisse lucht van intellectuele vrijheid in te ademen. Met nieuws, onafhankelijke analyses, scherpe opinies, duiding en verdieping.

Zuurstof tot nadenken. ewmagazine.nl

EW

WEEKLIJK MAGAZINE • 2025 • 81STE JAARGANG

Context, feiten
én altijd duiding bij
het nieuws

Onafhankelijke
analyses, scherpe opinies
en verdieping

ZAK 'S LEKKER NIET DOOR

JE ZADEL ZAKT, OF BETER GEZEGD: DE ZADELPEN ZAKT IN HET FRAME. GELUKKIG KUN JIJ DIT PRIMA FIKSEN.

TEKST **MENNO GROOTJANS**

TIP

Meet voor je je zadelpen eruit haalt de hoogte van je zadel met een rolmaat. Meet van het midden van de trapas tot de bovenzijde van het zadel. Of nog makkelijker, plak een plakbandje op de pen vlak boven de klem (zie 5).

MOEILIJKHEIDSGRAAD

Eenvoudig

NODIG

Montagepasta en momentsleutel/inbussleutel

1. CHECK MATERIAAL

Er zijn grofweg twee materialen waar een moderne zadelpen van is gemaakt: aluminium en carbon. Bij veel e-bikes en hybrides is die van aluminium, bij prijzige racefietsen en gravelbikes is de zadelpen van carbon. Reden: een carbon zadelpen weegt circa 100 gram minder. Maar zo'n lichte jongen is ook fragieler en vraagt om extra voorzichtigheid bij het monteren.

2. INVETTEN MOET

Een zadelpen snel in het frame steken en aandraaien is niet aan te raden. Een aluminium zadelpen vet je licht in met montagepasta. Waarom? Als je hem 'droog' in het frame zet, kan de pen door invloed van water en troep serieus vast komen te zitten – zo vast dat je hem niet meer loskrijgt. Vandaar een beetje vet. Niet te veel, anders glibbert de pen het frame in.

3. CARBON? PASTA!

Smeren gaat ook op voor een carbon zadelpen. Alleen is carbon gladder: vet je het in, dan gaat de boel glijden. Harder vastdraaien dan maar? Nee, want dan kan het materiaal gaan delamineren. Gelukkig is er speciale carbonpasta. Die is wat grover, waardoor de sluiting beter klemmt. De pasta breng je aan op de pen en aan de binnenkant van de staande buis.

4. VASTDRAAIEN

Vet de bevestigingsbout in en draai hem losjes terug in de klem. Nu de zadelpen erin en vastdraaien. Gebruik het liefst een momentsleutel: die draait tot het 'moment' waarop de bout vastzit en niet verder. Zo maak je niets kapot. Op de zadelpenklem staat het aanbevolen moment. Ze zijn er al voor twee tientjes. Het kan ook met een inbussleutel. Tip: zet de sleutel goed vast en draai dan een slagje terug.

5. TESTEN MAAR

Zit alles vast? Dan is het tijd om te testen. Plak een klein stukje tape net boven de zadelpenklem en ga lekker fietsen. Zakt de pen? Dan zie je dat zo aan het plakbandje. Neem tijdens die eerste rit altijd je inbussleutel of momentsleutel mee. Dan kun je de boel altijd nog iets bijstellen, als dat nodig is.

The flag of Liechtenstein, featuring a blue upper half and a red lower half, with a golden crown emblem in the center. It is flying on a wooden pole against a backdrop of a cloudy sky.

DICHT BIJ DE KONING VAN *Liechtenstein*

NOG NOOIT BEN IK VERLIEFD GEWEEST OP EEN LAND
ZO KLEIN ALS LIECHTENSTEIN. VANUIT DE BERGEN KAN
JE HET VORSTENDOM IN EEN OOGOPSLAG ZIEN LIGGEN.
EN DE VORST GAAT IN DE KLEINE HOOFDSTAD GEWOON
NAAR DE PIZZERIA. HOE KAN IK ER NIET VAN HOUDEN?

TEKST **ROMAN HELINSKI** FOTO'S **DAVID PESKENS**

Gelegen in het hart van de
Liechtensteïense Alpen op 1300
meter hoogte, is de Gängesee in
Steg een oase van rust

Net over de grens ligt het
idyllische dorpje Werdenberg, de
oudste houtbouwnederzetting
van Zwitserland

Dames poseren na de mis
in klederdracht voor de
kathedraal van Vaduz

Wie naar het kasteel van
Werdenberg fietst, rijdt
door sfeervolle straatjes
vol historie en charme

Hoog op een heuvel in Balzers ligt het middeleeuwse kasteel Gutenberg, tegenwoordig te bezoeken als museum

Op mijn eerste avond in het zuidelijkste puntje van het piepkleine vorstendom fiets ik in Balzers omhoog naar kasteel Gutenberg. De buitenplaats van het kasteel is geopend, ondanks dat het al tegen negenen is. Een das duikt op tussen de wijnstruiken, en verdwijnt net zo snel weer. Ik kijk uit over de bossen met vlak erboven donkergrijze wolken, terwijl in de vallei de klokslagen van de kerktoren galmen. Regen is voorspeld, maar Anke van het hotel heeft me verteld dat de regen je hier altijd later dan op andere plekken in het land overvalt. “Het is altijd net even warmer in het zuiden hier en de regen bereikt ons het laatst. De buien trekken door de vallei zuidwaarts...” Inderdaad blijft regen me bespaard. Ook de volgende morgen valt de voorspelde regen niet. Ik ben op weg naar Malbun, het hoogste punt dat ik deze dagen in Liechtenstein zal aandoen; 1.600 meter. Hier en daar gaat de klim met meer dan 20 procent stijging gepaard. Langs weilanden met koeien en krekels, alles is groen zoals je de lente het liefst ziet. Beneden in de

vallei stroomt de Rijn en ik fiets de wolken in, maar stop halverwege bij een kapel. Ik praat er met Stefan, een gepensioneerde heer. Hij heeft een fris gekapt baardje en knuffelt zijn hond. “Ik werkte voor de bank van de koning”, zegt hij. Stefan wandelt veel met de hond. “Het overpeinzen van het leven, daar is de rust voor in de bergen, hier bij deze kapel...” Hij schetst een beeld van Liechtenstein: de industrie is belangrijk, de export is groot. Het gemiddelde inkomen ligt hoog, maar ook het minimum is stevig, rond de 4.000 Zwitserse franc.

Het kasteel van Vaduz

Door de vallei fietsen in Liechtenstein, met links en rechts de bergen, is overzichtelijk; in een oogopslag zie ik het land. Meer dan deze vallei en de bergen eromheen is er niet. Even gedachteloos fietsen en ik ben zo Liechtenstein uit, de Rijn oversteken en ik ben al in Zwitserland. En verderop staat in een knollenveld een grenskantoor, daarachter ligt Oostenrijk. Boven

Het Rode Huis in Vaduz, gebouwd in 1338 en rood geschilderd in de 19de eeuw

Spelen met kunst! Een kind zit op een modern kunstwerk in Vaduz

Al sinds 1905 zetelt de regering van Liechtenstein in dit gebouw in Vaduz

Het landschap lijkt
samengesteld te zijn door
een schilder; te mooi om
echt te zijn

Vanaf kasteel Gutenberg
kijk ik uit over de
bossen met vlak erboven
donkergrijze wolken

die akker tegen de Oostenrijkse grens aan, vliegt een zwijkje rode wouwen, verderop loeren ooievaars op wat de boer met zijn tractor blootlegt met het omploegen. Wollegras en Siberische lis groeien op de velden.

Nog even terug naar Malbun, waar twee meren onder de top liggen. Het eerste meer wanneer je van beneden aan komt fietsen is ongelooflijk blauw, turquoise op een manier die een nieuwe invulling geeft aan die kleur. Overal bloemen rondom, de heuvels vol bos en daarachter besneeuwde bergtoppen. Het landschap lijkt samengesteld te zijn door een schilder; te mooi om echt te zijn. Ik kijk nog eens naar het meer, maar het gaat me niet lukken om te doorgronden waarom die kleur zo intens turquoise is.

Ik duik het dal in, naar hoofdstad Vaduz, met grofweg vierduizend inwoners. En haar belangrijkste inwoner: de vorst. Zijn middeleeuwse kasteel met dikke muren ligt hoog boven de stad, ik mag er niet te dichtbij komen van de bewakers, want de vorst woont hier echt met zijn familie. Bij wijnproeverij Hofkellerei des Fürsten von Liechtenstein werkt zijn zus, maar vandaag is ze er niet; ik proef witte wijnen van de koningswijngaard. 's Avonds eet ik – omdat de meeste plekken al gesloten zijn – bij de enige Indiër van Vaduz, die vertelt dat de koninklijke familie al vaker in zijn zaak heeft gegeten.

Wachten op de processie

Zondag is een feestdag: *Fronleichnam*. Sacramentsdag. In het katholieke Liechtenstein worden op deze dag processies beloofd, 'maar alleen als het niet regent'. Ik pas er mijn dagschema voor aan, fiets om, iets dat in Liechtenstein snel gedaan is,

de afstanden zijn te verwaarlozen. Op de zonnige zondag sta ik in het centrum van het stadje te wachten op wat komen gaat; vanuit de kerk wordt een stoet verwacht die een ronde komt maken, terwijl relikwieën worden meegetorst. Lilian die ik kort spreek, zet voor het Landesmuseum een bloemstuk neer om de processie te begroeten, ze strooit rozenblaadjes uit over de grond. En dan wachten we tot de processie komt. Vanuit het kasteel worden ondertussen drie keer drie salvo's lawinepijlen de lucht in geknald – een nieuw gebruik als toevoeging aan de feestdag, maar een van die lawinepijlen verliest snel hoogte en knalt uit elkaar op straat. Lilian vertelt me dat ze de koning weleens tegenkomt tijdens het wandelen door het bos. "Dan probeer ik een elegante buiging", zegt ze, maar ze vertelt er ook bij dat die buiging vanwege de zenuwen meestal niet uit de verf komt.

Ondertussen wandelt de oudere heer Ernst voorbij, speciaal voor de processie gekomen uit Zwitserland; wat verder klinkt dan het is: als je Vaduz uitloopt, en de brug over gaat, ben je al in Zwitserland. Eén of twee kilometer. Deze heer houdt van de harmonie, die ook meeloopt in de processie. We houden de kerkdeur goed in de gaten. Na een half uur besluit ik poolshoogte te nemen en tref de koster aan die vertelt dat er geen processie is. De priester heeft 's morgens uit het raam gekeken, de bewolking gezien en op internet gelezen dat er hevige regen was voorspeld, en hij heeft de processie afgeblazen. De teleurstelling bij Ernst is nog groter dan bij mij, tot hij wordt uitgenodigd voor een receptie achter de kerk in het bejaardentehuis van Vaduz. Ik mag ook mee. We drinken witte wijn en ik krijg een zak vol verse broodjes; ook een traditie

Verborgen bergpaadjes nemen
je mee door ruige natuur en
adembenemende landschappen

Een enorme regenwolk
stoomt op in de vallei,
gevangen door de bergen
aan beide kanten

Waar architectuur en natuur samensmelten

Viera van Gasthof
Zum Löwen

De Gängelesee in Steg
is een waar paradijs

PRAKTISCH

Liechtenstein is een prachtig land om te bezoeken. Fietsen is een goede mogelijkheid voor wie bereid is hier en daar soms dezelfde weg te nemen. Wandelen gebeurt ook veel. Kijk eens naar de Liechtenstein Trail met e-bike, op outdooractive.com

In de Hofkellerei ligt wijn van de koning, er is een winkel om wijn in te slaan, en je kunt er ook wijn proeven. Aardige mensen en op een schitterende plek gelegen. hofkellerei.at

Zie voor meer informatie over reizen in Liechtenstein: liechtenstein-marketing.li

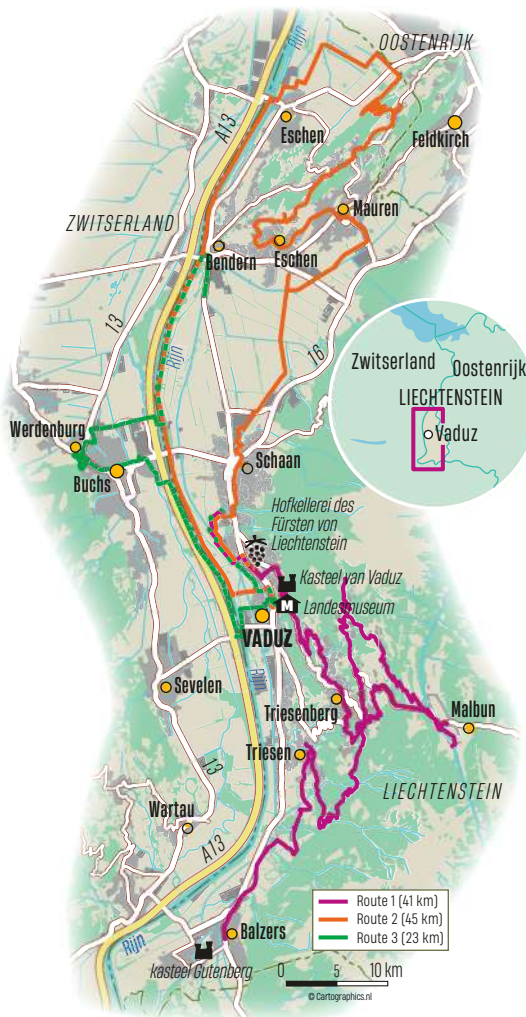
op deze feestdag, maar niemand van de bezoekers kan me precies uitleggen waarvoor het brood dient. Veel bezoekers zijn in klederdracht, een moeder en dochter zijn geweldig aangekleed. De moeder zegt: “We houden de tradities in stand, het maakt ons tot wie we zijn.”

Gedonder in de verte

Ik wil naar de pizzeria waar de koning zijn pizza's bestelt, maar het komt er niet van. Ik heb te veel uitstapjes op de planning staan. Zo bedrieg ik mijn geliefde vorstendom een namiddag door de grens met Zwitserland over te steken. Dit doe ik over de brug even buiten Vaduz, halverwege die brug loopt de grens. Terwijl ik uitkijk over de Rijn, stoomt een enorme regenwolk op in de vallei, gevangen door de bergen aan beide kanten. Van noord naar zuid gaat de wolk – precies zoals Anke van het hotel me de eerste avond vertelde. Koude wind blaast me in het gezicht. De wolk waaruit ik de regen al omlaag zie storten, botst tegen de bergkam. Gedonder in de verte, terwijl ik de Rijn volg naar het middeleeuws stadje Werdenburg, waar je in het dorpscentrum niet mag roken. Het dorpje heeft een dromerig kasteel op een rots staan waar je naartoe wordt geleid via sprookjesachtige, steile straten.

Mijn tocht langs de Rijn krijgt nog meer kleur als er een oude heer, scheef op zijn fiets, vlak voor me uitrijdt, en blijft rijden, ook al ga ik 24 kilometer per uur. De heer rijdt op een oude fiets, zonder kromstuur, de handen in het midden van het stuur. Minstens tachtig is hij, en hij maalt door langs deze kaarsrechte arm van de Rijn. Uiteindelijk slaat hij af, waarna ik besluit wat te eten. *Käsespätzle*. Een zware, boerse maaltijd, heerlijk maar erg veel. Als ik met moeite mijn bord leeg heb gegeten, vraagt de dame of ik nog een portie wil. Jongens die op het land werken, doen dat nog weleens, soms tot vijf keer aan toe, krijg ik te horen. Het is gratis om je bord te laten bijvullen, maar ik heb echt genoeg gehad.

Omdat het allemaal zo klein is in Liechtenstein, kom ik die dag per toeval de koster van de kerk weer tegen in het centrum van Vaduz. De koning komt nog eens ter sprake. “Heb je hem niet gezien op de receptie, waar je even op bezoek was?” vraagt de koster. “Hij was er ook, de koning stond tussen de mensen. Je had hem gewoon een hand kunnen geven!”

FietsActief is een uitgave van Roularta Media Group

Directie Marjolien Denekamp

Uitgever Pim Osterhaus

Redactie Katalijn Verel (hoofdredacteur), Githa de Kuyssche, Menno Grootjans

Artdirector Ingeborg Berghuijs (freelance)

Met medewerking van Ronald van der Boon, Elias de Bruijne, Kirsten Dorrestijn, Fergal Heeney, Roman Helinski, Herman Hermans, Jesaja Hizkia, Joris Knapen, Linda Korsten, Jessica de Korte, Patrick Oxsener, David Peskens, Kees Schaapman, Gemma Venhuizen

Marketing Suzanne van den Berg, Tess Brentjens, Patricia de Bruin, Janneke van Deursen, Joyce van Hout, Saphira Siahaya-Ursepuny, Marije Zonneveld

Advertentieverkoop Gertjan Gerritsen. Voor informatie: advertising@roularta.nl, www.roularta.nl of 020-2105459

Druk Roularta Printing

Distributie Aldipress B.V., Utrecht, AMP, Brussel

Redactieadres FietsActief, Spaklerweg 53, 1114 AE Amsterdam, redactie@fietsactief.nl

Prijs losse verkoop adviesprijs € 7,25

Nieuwe abonnementen Ga voor alle aanbiedingen naar fietsactief.nl/abo of bel 020 894 7550 (ma t/m vr 9-17 uur). Belgische lezers kunnen bellen naar: (+31) 020-894 5661.

Klantenservice Nederland en België Voor vragen over bezorging, opzegging, betaling, wijzigingen, welkomstgeschenken en artikelen. Mail naar klantenservice@fietsactief.nl of bel (+31) 020 894 7550 (ma t/m vr 9-17 uur). Belgische lezers kunnen bellen naar: (+31) 020-894 5661. Adreswijzigingen dienen uiterlijk drie weken voor de verhuizing bij ons bekend te zijn.

Nabestellen Reeds verschenen edities kunnen worden nabesteld op fietsactief.nl/bestel

Beëindigen van het abonnement Kan tegen het einde van de eerste abonnementsstermijn, door uiterlijk een maand voor verschijnen van

het eerste nummer van de nieuwe abonnementsstermijn op te zeggen. Na de eerste abonnementsstermijn kan het abonnement met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden worden beëindigd. Bel 020 894 7550 (ma t/m vr 9-17 uur). Belgische lezers kunnen bellen naar: (+31) 020-894 5661.

Abonnementsprijzen 2025 De prijs van een jaarabonnement bedraagt € 74,95 bij betaling per automatische incasso (voor andere betaalwijzen wordt € 2,60 administratiekosten gerekend). Abonnees krijgen ook exclusief toegang tot het online route-archief van *FietsActief* t.w.v. € 14,95. Bij een jaarabonnement ontvang je 9x *FietsActief* (inclusief twee dubbelnummers). Bij een halfjaarabonnement ontvang je 4x *FietsActief* (één dubbelnummer). Abonnementen buiten Nederland en België zijn op aanvraag, hiervoor kun je mailen naar: klantenservice@fietsactief.nl

Betalingsvoorwaarden Een abonnement geldt voor de opgegeven periode en wordt nadien – behoudens opzegging – automatisch omgezet in een abonnement voor onbepaalde tijd. Het abonnementsgeld dient vooruit te worden voldaan. Een andere betaaltermijn of -wijze is mogelijk, neem hiervoor contact op met onze Klantenservice. Bij niet tijdige betaling worden er herinneringskosten in rekening gebracht. Prijswijzigingen voorbehouden.

Leveringsvoorwaarden Levering van tijdschriften en levering en verkoop van premies en handelsartikelen geschiedt volgens de Leveringsvoorwaarden Roularta Media Nederland. Kijk voor deze voorwaarden op www.roularta.nl/voorwaarden. U kunt deze voorwaarden ook schriftelijk opvragen bij Roularta Media Nederland, Postbus 606, 7000 AP Doetinchem. Voor bezorgadressen buiten Nederland en België mail naar: klantenservice@fietsactief.nl

Handelsartikelen Voor alle premies, aanbiedingen en acties in Nederland en België geldt: zolang de voorraad strekt. Helaas is het bestellen van handelsartikelen vanuit landen buiten Nederland en België niet mogelijk.

Privacy Roularta Media Nederland, de uitgever van *FietsActief*, legt van haar abonnees en klanten in het kader van haar dienstverlening

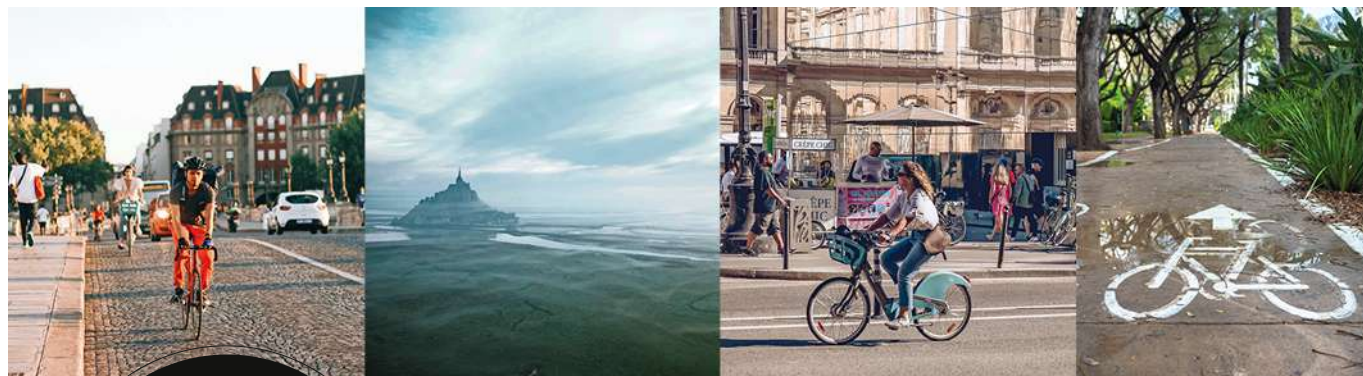
gegevens vast. De verantwoordelijke voor de gegevensverwerking is Roularta Media Nederland, Spaklerweg 53, 1114 AE Amsterdam. De verwerking is in overeenstemming met de Wet bescherming persoonsgegevens aangemeld bij het College Bescherming Persoonsgegevens te Den Haag onder m1586121. Deze gegevens worden gebruikt ter uitvoering van de overeenkomsten met abonnees en andere klanten en om informatie te verstrekken over relevante producten en diensten van Roularta Media Nederland. De gegevens kunnen ook worden gebruikt door zorgvuldig geselecteerde organisaties om abonnees en klanten te informeren over relevante aanbiedingen betreffende producten en diensten. Als u op deze informatie geen prijs stelt, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan Roularta Media Nederland, Spaklerweg 53, 1114 AE Amsterdam onder vermelding van 'privacy' of per e-mail: privacy@roularta.nl

Leesportefeuille Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet geoorloofd *FietsActief* op te nemen in of ter beschikking te stellen aan een leesportefeuille.

© 2025 *FietsActief* is een uitgave van Roularta Media Nederland. Onder voorbehoud van alle rechten. Niets uit deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk, worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever sluit iedere aansprakelijkheid voor schade als gevolg van druk- en zetfouten uit. *FietsActief* is een geregistreerd merk van Roularta Media Nederland.

INSTAGRAM

DE
NR. 1
IN FIETS-
INSPIRATIE

VOLG FIETSACTIEF ONLINE!

FIETSACTIEF.NL
INSTAGRAM.COM/FIETSACTIEF_MAGAZINE
FACEBOOK.COM/FIETSACTIEF
TWITTER.COM/FIETSACTIEF.NL

180
nachten
slaapgarantie

1

3 kenmerken van
het beste bed
voor nu én later

2

3

**Vraag gratis
de brochure aan**

Bel **0341 27 7010**
of ga naar **well-fair.nl**

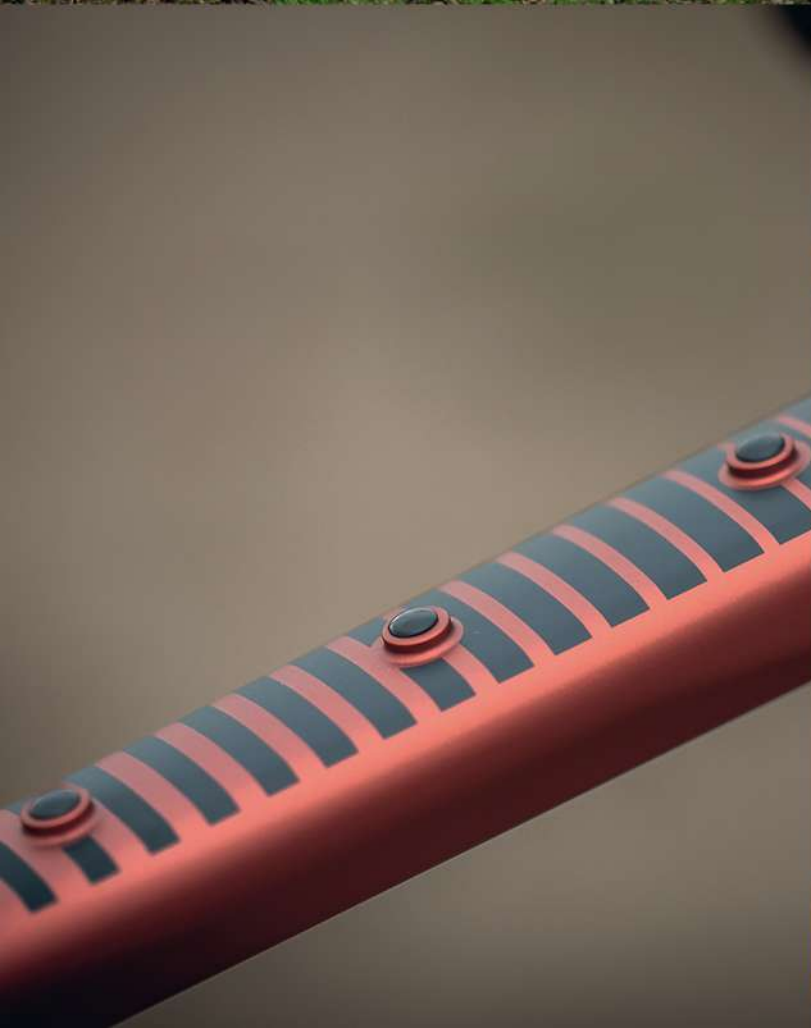

EEN GRAVELBIKE VOELT ZICH OVERAL THUIS, EN JE KUNT HEM OVERAL VOOR GEBRUIKEN. ZEKER DEZE KOGA COLMARO, DIE JE ZELF KUNT SAMENSTELLEN. RECHT STUUR EN BAGAGEREKKEN? KAN ALLEMAAL.

TEKST **MENNO GROOTJANS** FOTO'S **JORIS KNAPEN**

TASSEN ERAAN EN GAAN

In een notendop

Dit is een moderne gravelbike, en daarmee kun je alle kanten op. Grind, bospaden, zandwegen, klinkerwegen, slecht asfalt... hij slikt ze allemaal. En omdat hij veel lichter is dan een mountainbike, kun je er ook soepeltjes mee naar je werk fietsen. Of bikepacken op vakantie: tassen eraan en gaan.

Voor wie?

Deze Koga is perfect voor mensen die één fiets willen die ze kunnen inzetten voor verschillende doelen. Als je weet wat je wilt en graag zelf je fiets wilt samenstellen, dan kun je je lol op met de Colmaro: Koga heeft de fiets toegevoegd aan het Signature-programma, waarin je hem tot in detail kunt aanpassen aan je wensen. Onze fiets is *terracotta matt*: mooie kleur! Hij heeft ook een breed wielrenstuur, maar als je wilt kun je een recht stuur nemen (zie foto rechtsboven).

Rijeeigenschappen

Voor een fiets met een wielrenstuur is de zit relatief ontspannen; je ligt zeker niet plat op je bovenbuis. Mede daardoor rijdt de fiets erg ongecompliceerd. Het verschil tussen een race-fietsframe en dat van een gravelbike zit 'm in de verhoudingen: de geometrie. Een gravelfiets is langer en de voorvork en balhoofdbuis staan meer naar voren. Dat geeft stabiliteit en zorgt ervoor dat hij klappen van slecht wegdek beter opvangt. Dat deze Koga 50 millimeter brede banden heeft, verhoogt stabiliteit en comfort nog meer. Het is niet voor niets dat veel e-bikes tegenwoordig dit soort brede banden hebben: stabiliteit is veiligheid, simpel. Ons terracotta gravelmonster heeft een derailleurstelsel van Shimano: twee kettingbladen voor, een cassette met twaalf tandwielen achter. En dat werkt prima. In wezen is de Colmaro een sportieve versie van de World-Traveller, Koga's ultieme vakantiefiets. Je hebt alle versnellingen die je nodig hebt voor woonwerkverkeer, gravelritjes en zelfs bikepackingvakanties. Een paar tassen aan de Tubus-achterdrager, de twee drybags aan de AnyCase-voordrager en klaar ben je.

Merk & model

Het Heerenveense Koga heeft van meet af aan sportieve fietsen gemaakt. Anno 2025 heeft het merk twee type gravelbikes: de Roqua-serie heeft

Andere kleur? Recht stuur? Doen we

een carbon frame, de Colmaro een aluminium. De laatste is er in vier uitvoeringen (vanaf 2.499 euro). Sinds dit jaar kun je je eigen Colmaro samenstellen via Koga's Signature-programma.

Technische details

Het aluminium frame heeft een aflopende bovenbuis met een rechte carbon voorvork. Er zijn nokjes op het frame en de voorvork, voor de montage van spatborden, dragers en tassen. Uitgevoerd met Shimano GRX 12-speed aandrijvingsgroep, standaard met 46/30 kettingbladen en 11-36 cassette. Verder: DT Swiss-wielen, Schwalbe G-One Bite 50 millimeter banden, Shimano-schijfremmen, aluminium zadelpen, aluminium stuurpen, San Marco-zadel, Tubus-achterdrager en AnyCase-voordrager. In vijf maten, 11 kilo (M).

Goed om te weten

We hadden het eerder al over Koga's Signature-programma: hoe werkt dat? Ga op de website van Koga naar 'Koga Signature', selecteer de Colmaro en je kunt gaan configureren. De rest wijst zich redelijk vanzelf. Heel netjes: je hoeft niet direct af te rekenen, je maakt een vrijblijvende reservering bij een door jou gekozen dealer. Die zal met jou je keuzes bespreken en de bestelling definitief maken. Je kunt de fiets dus afhalen en laten finetunen bij je dealer. We kozen voor een versie met een Shimano GRX 12-speedgroep, een Tubus bagagedrager en twee XLC AnyCase-dragers aan de zijkant van de voorvork. Voor de liefhebbers: je kunt ook voor een versie kiezen met een Rohloff 14-speed versnellingsnaaf (die kost je dan wel ruim 4.800 euro).

PLUSSEN & MINNEN

- + geheel naar wens samen te stellen
- + licht frame
- prijzig (er zijn ook gravelbikes met een carbon frame voor deze prijs)

Koga Colmaro Signature, vanaf € 2.799,- koga.com

Bontrager
Backpack
Lightweight

Thule Tour Rack

Restrap
Fork Bag

Ortlieb Quickrack

BIKEPACKING

10 TIPS

1. Begin klein. Koop eerst een zadeltas of een frame-tas. Kijk hoe dat bevalt.
2. Neem alleen mee wat je echt nodig hebt. Alles om gewicht te besparen.
3. Bepak achter 75 procent en voor 25 procent.
4. Nog een verdelingsregel: zware spullen laag, lichte spullen hoog. Zorg dat het gewicht links en rechts van je fiets zo gelijk mogelijk is.
5. Altijd mee: een minitool, ducttape en wat extra boutjes en moertjes.
6. Superromantisch, zo'n gasstelletje. Maar onderweg koffie halen kan ook, hè.
7. Dan heb je ook snel een leuk gesprek op een terras. Een bepakte fiets is een leuke gespreksstarter!
8. Ga je op pad om off-grid te zijn? Mooi, maar neem dat mobieltje toch maar mee.
9. Begin klein deel 2: ga eerst naar Zuid-Limburg of doorkruis de Veluwe voor je naar Rome fietst.
10. Geen fan van kamperen? Plan je verblijf via Vrienden op de Fiets of reserveer een Airbnb.

De gravelbike is de afgelopen tien jaar razend populair geworden. Het aanbod is immens, en ook accessoires zijn niet aan te slepen. Dat heeft geleid tot een hoop innovaties waar ook vakantiefietzers van profiteren. Lichte waterdichte fietstassen bijvoorbeeld, en handige dragers die je op alle mogelijke fietsen kunt monteren. Dat heeft ervoor gezorgd dat steeds meer mensen doen aan *bikepacking*: meerdaagse tochten maken met een beperkte hoeveelheid bagage – bikepackingtassen zijn meestal kleiner dan traditionele fietstassen. Waar moet je beginnen als je wilt gaan bike-packen? Links delen we wat tips, hieronder bespreken we wat mooie dragers en tassen.

BONTRAGER BACKRACK LIGHTWEIGHT MIK-BAGAGEDRAGER

Met het MIK-bevestigingssysteem kun je zij-tassen stabiel monteren. De meeste moderne tassen zijn compatibel met MIK, dus dat maakt deze drager een nuttige aanschaf. De maximale belasting is 22,7 kilo. Frames moeten uitgerust zijn met rembrug of oogjes op de staande achtersvorken. € 79,99 trekbikes.com

THE PACK SNACK BAG-STUURTAS

2 Liter moet voldoende zijn voor wat snacks en je telefoon. Eenvoudige bevestiging aan het stuur met rubberen bandjes. Inclusief schouderriem, zodat je de tas mee kunt nemen naar het terras. De brede opening maakt in- en uitpakken eenvoudig. € 44,- thepack.cc

The Pack Snack Bag

RESTRAP FORK BAG-VOORVORKTAS

5 Liter aan extra opbergmogelijkheden op je voorvork: niet verkeerd. Volledig waterdicht, dankzij de nylon buitenzijde en praktische rolsluiting. Meerdere bevestigingsriemen en -lussen zorgen voor een stevige en veilige montage. Handgemaakt in Yorkshire. € 52,- eu.restrap.com

THULE TOUR RACK-BAGAGEDRAGER

De universele constructie maakt dat je de Tour Rack als voor- en achterdrager kunt gebruiken. Hij is geschikt voor bijna alle type fietsen. Maximale belasting voor is 10 kilo, achter 11 kilo. Circa € 109,- thule.com

ORTLIEB QUICKRACK-BAGAGEDRAGER

Voor 20 kilo bagage en verschillende soorten tassen. Verkrijgbaar voor diverse montage-methoden: oogjes op de achtersvork, steekas M6-connector of zadelpen-adapter. 440 gram, te koop vanaf € 105,- ortlieb.com

BBB CYCLING BIKEPACKING SET

Een stuurtas, frametas en flinke zadeltas: met deze complete bikepackingset van BBB ben je in principe klaar voor een serieuze trip. De stuur- en zadeltas zijn volledig waterdicht. Allebei bestaat ze uit een harnas en een losse drybag die je makkelijk losklikt. De inhoud van deze set is minimaal 23 liter, dus tent en slaapzak kunnen makkelijk mee. Vanaf € 189,- bbbcycling.com

BBB Cycling Bikepacking Set

An aerial photograph of a winding path through a lush landscape. The path is a light-colored, unpaved trail that curves through green grass and various trees, some with vibrant yellow-green foliage. To the right of the path, a body of water is visible, with a long, dark, linear structure extending into it. A small wooden dock or platform is situated near the path's edge. A person on a bicycle is visible on the path, providing a sense of scale. The overall scene is serene and natural.

Mediastad Hilversum VECHTPLASSEN & VILLA'S

HILVERSUM, MIDDEN IN HET GOOI, STAAT BEKEND ALS DE MEDIASTAD,
WAAR VEEL BN'ERS WONEN. FIETS LANGS PRACHTIGE OPTREKJES,
OMRINGD DOOR VEENPLASSEN, BOSSEN EN HEIDE.

TEKST JESSICA DE KORTE FOTO'S JESSICA DE KORTE, FERGAL HEENEY

Suitelodges Gooilanden

Mout is een foodhall met streetfood

SPECS VAN DEZE ROUTE

Hilversum groeide na de Eerste Wereldoorlog uit tot een mediastad, waar de studio's voor radio- en tv-omroepen werden gebouwd. Ook is het de geboortegrond van enkele beroemde architecten: P.J.H. Cuypers, Willem Dudok en Jan Duiker. In en rondom de stad kom je topstukken uit de architectuur tegen, en imposante huizen van BN'ers en andere gefortuneerde Nederlanders; villa's met rieten daken, landhuizen en boerderijen, vaak fraai gelegen aan het water. Tijdens de fietsroute verandert het landschap om de haverklap. Smalle fietspaden lopen door de Vechtplassen, later volgen rivier de Vecht, bossen en uitgestrekte heidevelden. Soms komt vast de gedachte op: hier zou ik wel willen wonen. Maar de prijskaartjes zijn niet mals; een vrijstaand huis kost al gauw 2 miljoen euro - vaak wel met een zwembad erbij. Gelukkig kun je op de fiets van hetzelfde uitzicht als de bewoners genieten, al is het slechts even. Ooievaars nestelen bovenop palen, bij het water staan aalscholvers en purperreigers, en in de bossen komen veel herten voor.

ONZE FAVORIETEN

VOLKSBADHUIS & TUINWIJK ARCHITECTUUR VAN DUDOK

Nergens heeft architect Willem Dudok meer gebouwd dan in Hilversum. Bij zijn aanstelling in 1915 kreeg hij twee hoofdp opdrachten: het ontwerpen van een nieuw raadhuis en het maken van een stedelijk uitbreidingsplan. Vanaf het neoclassicistische treinstation (van de Amsterdamse architect A.L. Gendt) fiets je richting het raadhuis, met zijn kubistische volumes en horizontale gevellijnen. Later kom je langs een volksbadhuis en, even van de knooppuntenroute af, een 'tuinwijk'; begin twintigste eeuw moesten ruime woningen met veel groen een einde maken aan de slechte woon- en leefomstandigheden in steden.

Jessica bij het raadhuis
van Willem Dudok

FOTOGRAFIE IN HISTORISCH RAADHUIS MUSEUM HILVERSUM

Museum Hilversum huist in het historische raadhuis en toont ruim 250 werken, van nieuws-fotografie tot videokunst. Zowel de vaste collectie als wisselende tentoonstellingen hebben een sterke maatschappelijke betrokkenheid. Zo worden jaarlijks de winnaars van de Zilveren Camera, de belangrijkste prijs voor fotojournalisten in Nederland, getoond. Van 18 april tot en met 15 juni is de tentoonstelling *Romanreuzen* te zien, met portretten van toonaangevende Nederlandse schrijvers. De historische entree heeft fraaie plafondschilderingen, daarachter ligt de moderne uitbreiding met lichte zalen.

FIETSPADEN OP SMALLE LEGAKKERS VECHTPLASSEN

Smalle fietspaden lopen door de Loosdrechtse Plassen en later Ankeveense Plassen, over de

legakkers die zijn ontstaan tijdens de veen-afgraving. Over uitgespaarde stroken land werd het weggebaggerde veen te drogen gelegd en tot turven versneden. Je fietst langs ongerept moerasbos, wuivende rietoevers en ruigte, waar purperreigers broeden en blauwborsten zingen. Voortdurend kijk je over het rimpelloze water uit, dat in de zon net zo blauw als de lucht kleurt. Het gebied is Natura 2000 en wordt beheerd door Natuurmonumenten.

PARKACHTIGE TUINEN MET LANDHUIZEN 'S-GRAVELANDSE BUITENPLAATSEN

Op de rand van de Vechtplassen liggen de tien 's-Gravelandse Buitenplaatsen, waar welvarende kooplieden in de zeventiende eeuw hun zomers doorbrachten. Na ontginning van het land – op de grens van laagveen en woeste zandgronden – werden de langwerpige kavels verloot onder de participanten. Nu kun je hier schitterend wandelen door parkachtige tuinen met landhuizen, bomenlanen, vijvers, theekoepels, oranjerieën

De Loosdrechtse Plassen

Dubbele villa in Hilversum,
gebouwd in 1907 in
eclectische bouwtrant

Rietveld-woning in
Nederhorst den Berg

en slangenmuren. Café-restaurant Brambergen, naast het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten, is een fijne lunchplek.

GRAFHEUVELS EN TANKGRACHT

BUSSUMMER-, WESTER- EN ZUIDERHEIDE

Na de bossen van het Spanderswoud fiets je via de Natuurbrug Zanderij Crailoo (het langste ecoduct van Europa) de Bussummer-, Wester- en Zuiderheide in, waar je kilometers ver kunt kijken. Prachtige fietspaden lopen langs stuifzand, struikheide en solitaire bomen, die als reuzen in het landschap staan. Een bordje geeft de plek van grafheuvels aan; prehistorische begraafplaatsen uit de late steentijd en ijzertijd. Na Theehuis 't Bluk gaat de route langs de plek waar tijdens de Duitse bezetting een tankgracht lag.

Suitelodges Gooilanden

SUITELODGES GOOILANDEN

Midden in het groen, op de grens van Hilversum en Loosdrecht, ligt het kleinschalige park Suitelodges Gooilanden, met luxe vakantiehuisen aan het water en tussen de bomen. Een heerlijk plekje! Overdag hoor je de vogels fluiten, 's avonds vliegen vleermuizen voorbij. De Suitelodges Whirlpool en Sauna bevinden zich achterin het park, met op het buitenterrein een eigen Finse sauna, whirlpool en vuurplaats waar je kunt barbecuën. Zeker niet verkeerd na een fietstocht. Door de grote ramen hebben de woonkamers veel lichtinval. dutchen.nl/park/gooilanden

THEEHUIS 'T BLUK

Midden op de heide ligt het fraaie Theehuis 't Bluk, met een heerlijk terras. Bluk is Larens voor een oude boomstronk die vroeger als hakblok werd gebruikt. Het verhaal gaat dat een kunst-schilderes rond 1900 een houten keet als atelier neerzette, waar later steeds vaker een kop koffie of glaasje limonade werd geschonken. bluk.nl

Café-restaurant
Brambergen

ROUTE 43 KM

Start Station Hilversum

Parkeren Kom je met de auto, dan kun je de route het beste net buiten Hilversum starten. Gratis parkeren kan bijvoorbeeld op de parkeerplaats van Brasserie Zonnestraat (Loosdrechtse Bos 19, Hilversum).

Goed om te weten De fietspaden in de Vechtplassen en heidevelden kunnen in het weekend erg druk zijn.

ROUTEBSCHRIJVING

Steek het Stationsplein over en ga vanaf KP73 RA ri. KP54 – 86. Verder ri. KP55: weg oversteken, LA en RD bij stoplicht. Daarna LA ri. KP31. Alsmar RD. Fietspad gaat over in fietsstrook langs weg (aan linkerkant staat het badhuis van Dudok). Op kruising RD, daarna 4e LA, verlaat de knooppuntenroute. 2e RA (Korenbloemstraat). Einde LA (Korenbloemstraat). Op Y-splitsing RA. Einde LA (Geraniumstraat). Op T-splitsing RA (Diependaalselaan). Twee keer weg oversteken, dan direct LA, weg oversteken, LA en direct RA (Bosdrift). Verder ri. KP31. Op KP31 RA. Wildrooster over, op kruising fietspaden LA. Einde RA (ga hier LA voor Brasserie Zonnestraat). Einde weg oversteken en LA. Einde LA, verder ri. KP12 – 26 – 07 – 05 – 04 – 95 – 20 – 02 – 01 – 39 – 38 – 08 – 10 – 36 – 50 – 51 – 53. Ga ri. KP73. Na oversteken weg RD, verder ri. KP73.

AFSTAPPERS

Na KP73 Mout Foodhall & Brouwerijcafé, met zeven keukens van over de hele wereld (elke dag open vanaf 9.00 uur).

KP54 Het Raadhuis uit 1931 is het hoogtepunt van het werk van Willem Dudok, gebouwd op een voormalig landgoed.

KP86 Museum Hilversum en horeca.

Na KP55 Badhuis, ontworpen door Dudok, in de tijd waarin douches nauwelijks voorkwamen in arbeiderswoningen.

Voor KP31 Bloemenbuurt met openbare leeszaal; de eerste woonwijk van Dudok, die Hilversum transformeerde tot een samenhangende tuinstad.

Na KP31 Ga even van de route af voor Brasserie Zonnestraat, in een iconisch rijksmonument uit de jaren twintig, ontworpen als sanatorium.

Na KP12 Natuurgebied Vuntus, eeuwen geleden ontstaan door het afgraven van veen, nu een toevluchtsoord voor o.a. de purperreiger en ijsvogel. Natuurmonumenten graaft nieuwe gaten en schraapt de voormalige landbouwgrond af om deze als hooilandjes te gebruiken.

Voor KP07 Fietsboot naar recreatie-eiland Markus Pos (zie defietsboot.nl), en meerdere horeca; meeste restaurants gaan om 12.00 uur open.

Tussen KP07 en 05 Eetcafé De Eend, met serre en terras aan de Vuntusplas (open za en zo vanaf 10.00 uur, di tm vr vanaf 11.00 uur).

Na KP05 Fietspad tussen Wijde Blik en Loenderveense Plas, met vogelkijkhut.

KP20 Eetcafé Mevr. Daalder (open wo t/m zo vanaf 11.00 uur), waar zoveel mogelijk met ingrediënten uit het seizoen wordt gekookt.

Na KP20 Fietspad over oud jaagpad langs de Vecht. Healey Museum (open vr t/m zo vanaf 11.00 uur) met unieke sportauto's, waaronder een Healy Sportsmobile uit 1949 en een Silverstone Roadster uit 1950.

Na KP01 Spiegelplas.

Tussen KP39 en 38 Fietspad door de Ankeveense Plassen.

Na KP38 Spijslokaal & Terras De Scheve Schaats (open wo t/m zo vanaf 10.00 uur)

Voor KP08 Restaurant 't Swaentje (open vr t/m zo vanaf 12.00 uur); Frans-Hollandse keuken met verse ingrediënten.

Vlak voor KP08 Buitenplaats Boekesteijn met Bezoekerscentrum Gooi en Vechtstreek en café-restaurant Brambergen (iedere dag open).

Nabij KP08 Theetuin Sperwershof; mooi terras onder de lindebomen (open vr en za).

Na KP36 Spanderswoud.

Vlak voor KP50 Natuurreservaat De Snip.

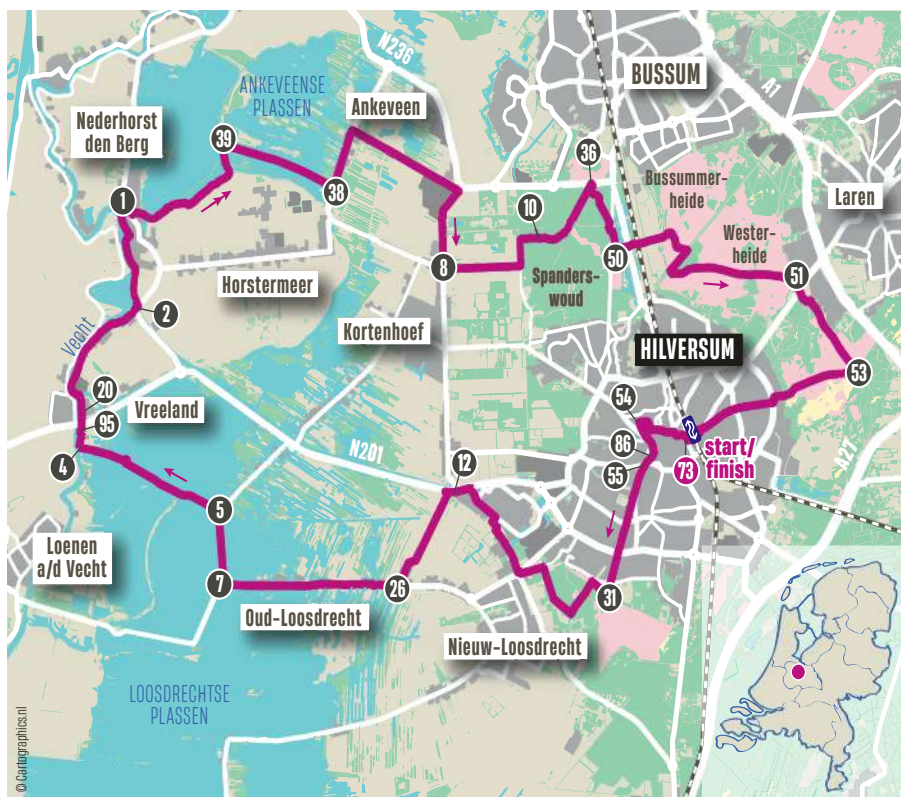
Direct na KP50 Natuurbrug Zanderij Crailoo (met wandelpad naar vogelkijkhut).

Na KP50 Bussumerheide.

Tussen KP50 en 51 Westerheide met grafheuvels.

KP53 Theehuis 't Bluk.

Na KP53 Zuiderheide; een bordje geeft de plek aan waar tijdens de Duitse bezetting een tankgracht lag.

52 UNIEKE MINIVAKANTIES IN EIGEN LAND

100 pagina's vol bijzondere overnachtingen, verrassende activiteiten en must-see bezienswaardigheden

**SLECHTS
€5,49**

Nu in de winkel óf bestel online – gratis verzending binnen Nederland!

FIETSACTIEF.NL/IEL225

ALTERNATIEVEN

ASSOS

Is de Born eerder doorzichtig olieachtig, deze Assos is meer een dikkere witte crème. Bijna dezelfde ingrediënten, maar doordat er ook menthol inzit, ruikt de crème net wat anders. Voor vrouwen zijn er speciale chamois crèmes. Deze zijn verschillend omdat ze een andere PH-waarde en compositie hebben. Verschillende verpakkingen, vanaf € 13,99 (75 ml). assos-store.be

FUTURUM NATURAL CHAMOIS CRÈME

Een hele mond vol, maar deze tube (200 ml) is het eigen merk van de webwinkel van Futurum. Online te bestellen voor € 19,95. Met onder meer paraffinum liquidum, aqua, petrolatum en citronellol. Frisse witte crème, makkelijk smeerbaar, en de tube is gemaakt van een combinatie van bioplastic en gerecycled plastic. € 19,99 futurumshop.nl

NOOIT MEER SCHUREN

NO FRICTION CREAM, VOOR ALS JE VERLICHTING ZOEKT TIJDENS HET FIETSEN. TEKST **MENNO GROOTJANS**

WAT?

Born is naast de naam van een Zuid-Limburgs dorp sinds 1985 de naam van Born Sportscare B.V. Een bedrijf dat allerlei sportvoeding en wellness producten maakt voor fietsers. Waaronder deze tube *No Friction Cream*. Te gebruiken daar waar het nog weleens schuurt als je fietst. Ideaal ter bescherming van zitvlak, voeten en andere gevoelige plekjes tegen irritaties door transpiratie en wrijving.

SPECS

Wat zit erin? Petrolatum (een mengsel van vaste en vloeibare koolwaterstoffen), paraffinum liquidum (minerale olie), phenoxyethanol (conserveermiddel met antibacteriële eigenschappen), calendula (alcoholisch extract van calendula officinalis (20%) in een basis van sesamololie, bijenwas, wolwas, wolwasalcoholen en water) en alcohol. Ter info: de twee *founders* van Born waren apothekers. De inhoud van de tube is 150 milliliter.

MENING

Het kost even wat moeite om de crème uit de tube te knijpen, maar dat is eigenlijk alleen maar fijn. Het voelt nogal olieachtig

aan, ruikt lekker en zorgt ervoor dat de wrijving tussen jou en je kleding sterk wordt verminderd. Je kunt het direct op de huid smeren of natuurlijk op de zeem van je fietsbroek. Je moet het dan wel even goed verdelen. En daarna toch je handen wassen, want als je meteen pakweg je telefoon pakt dan glibbert het. De crème blijft in het gebruik goed zitten, ook als het regent. In de was spoelt het wel gewoon weg en het laat ook geen vlekken achter. Goed spul! € 14,95, born.eu

Het zorgt ervoor dat de wrijving tussen jou en je kleding sterk wordt verminderd. Goed spul!

RAAD DE PLAATS

Deze stad mag voor niemand een probleem zijn, maar let op, er schuilt een klein addertje onder het gras... Mail je antwoord en maak kans op een prijs: één goede inzender mag een cadeau-abonnement op *FietsActief* (drie nummers) aan een vriend, vriendin of familielid geven.

MAIL & WIN

Stuur je oplossing o.v.v. 'Raad de plaats' voor 17 juni 2025 naar: redactie@fietsactief.nl

OPLOSSING

FietsActief nr. 2:
Kopenhagen

OUDERE FIETSER, TRAGE(RE) REACTIE?

WANNEER HET GAAT OVER HET HOGE AANTAL ONGELUKKEN ONDER OUDEREN OP E-BIKES, WORDT VAAK GEWEZEN OP HUN VERMINDERDE REACTIESNELHEID. MAAR KLOPT HET EIGENLIJK WEL DAT SENIOREN TRAGER REAGEREN? WE VROEGEN HET AAN NEUROWETENSCHAPPER ERIC MARIS.

TEKST ELIAS DE BRUIJNE

Je rijdt in de stad en er schiet plots vanuit een zijstraat een brommer de weg op. Ben je op leeftijd aan het komen en heb je het idee dat je minder adequaat reageert dan vroeger? Dat kan kloppen, want met het verstrijken van de jaren wordt ook de reactiesnelheid minder – zo lees je tenminste vaak in artikelen over de stuurvaardigheden van oudere fietsers. Maar is dat wel zo? Eric Maris van de Radboud Universiteit – die onderzoek doet naar balans, o.a. op de fiets – begint met te zeggen dat we eerst de reactiesnelheid moeten definiëren. “In de wetenschappelijke literatuur bedoelen we hiermee de tijd die het kost om zo snel mogelijk te reageren op een stimulus, bijvoorbeeld een knop indrukken wanneer je iets ziet verschijnen op een computerscherm. Die simpele reactietijd wordt bij ouderen inderdaad trager, maar slechts een heel klein beetje. Bij jonge mensen zit de reactietijd rond de 250 milliseconden en bij ouderen is dat ongeveer 270 milliseconden.”

De reeks handelingen die je moet uitvoeren om fietsend een obstakel te ontwijken is echter veel complexer dan op een knop drukken. Cruciaal is bijvoorbeeld het kiezen van de juiste *leunhoek*: om een obstakel te ontwijken moet je sturen en daarbij een leunhoek aannemen waarbij de effecten van de zwaartekracht en centrifugale kracht (de twee krachten die op je inwerken wanneer je een bocht neemt) elkaar opheffen. Maris legt het als volgt uit. “Stel, je rijdt op het fietspad en er verschijnt plots een obstakel waardoor je moet uitwijken naar links. Dan moet je eerst je fiets naar links laten leunen, want

als je al naar links zou sturen voordat je naar links leunt, val je door de centrifugale kracht naar rechts. Je moet dus de leunhoek kiezen die past bij de radius van de bocht en bij je snelheid, en als je dan de juiste leunhoek hebt en naar links hebt gestuurd, moet je hetzelfde doen naar rechts en weer terug naar rechtop. Dat zijn drie handelingen die elkaar snel opvolgen en alle drie afhankelijk zijn van het berekenen van de juiste leunhoek én het behouden van de gekozen leunhoek.” Dit doet het brein op basis van sensorische informatie, o.a. uit het binnenoor (het vestibulaire orgaan) en uit sensoren die in de spieren gelegen zijn, de zogenaamde spierspoeltjes. Deze sensorische organen zijn gevoelig voor de krachten die op ons lichaam inwerken, maar over het belang van deze sensorische organen tasten we nog in het duister. Toch denkt bijna iedereen dat het behouden van je evenwicht te maken heeft met je vestibulaire orgaan, dat niet voor niets het ‘evenwichtsorgaan’ wordt genoemd. Maar uit het onderzoek van Maris blijkt dat de informatie uit de spierspoeltjes (ook wel proprioceptie genoemd) zwaar onderschat wordt. Deze bevinding heeft een voor de hand liggend verband met de afname van de spieren bij het ouder worden en dit brengt ons weer bij de reactiesnelheid: daar waar de reactiesnelheid niet veel minder wordt

op hogere leeftijd, geldt dat volgens Maris wél voor de kwaliteit van deze proprioceptie. “Ouderen zijn vaak ervaren fietsers, dus je zou zeggen: hoe komt het dat zij zoveel moeite krijgen met vooral dat balanceren in de bocht? We zijn er nog niet helemaal uit, maar op basis van het bewijs dat ik heb, zou ik zeggen dat dit te maken heeft met de kwaliteit van die proprioceptieve feedback. Globaal kun je dus wel stellen dat de balans achteruit gaat.”

Goede interpretatie

Een belangrijk punt daarbij is dat het goed interpreteren van de feedback een kwestie van oefening is. Zo hebben we ooit allemaal leren fietsen, daardoor stuurt een wielrenner niet zomaar net zo soepel op de mountainbike als op de racefiets, en dat is ook de reden dat iemand die overstapt op een e-bike moeite kan hebben met de balans, zegt Maris. “Je hebt dan opeens een fiets die veel sneller gaat en op dat moment heeft je brein nog niet geleerd om de feedback goed te interpreteren en vervolgens de juiste leunhoek te kiezen en te behouden. Op dit moment is de meest aannemelijke hypothese dat het gros van de valincidenten bij senioren op de fiets te maken heeft met de kwaliteit van de proprioceptieve feedback en/of inadequate interpretatie daarvan. Het goede nieuws is: door actief te blijven en zowel je lichaam als brein te trainen, dus door de kwaliteit van de feedback goed te houden en de interpretatie te ‘updaten’, kun je dat proces van achteruitgang waarschijnlijk wél vertragen.”

‘Het is niet zozeer de reactiesnelheid, maar vooral de balans; die gaat achteruit’

8,8

Nes (Ameland) | Friesland | Nederland

Hotel Nes Ameland ★★★

3-daags logies ontbijtarrangement

- ✓ Welkomstdrankje
- ✓ 2x overnachten
- ✓ 2x uitgebreid ontbijtbuffet
- ✓ Gratis parkeren

Tip! Het dorpje Nes ligt op circa 1 kilometer en het strand op ongeveer 950 meter van je tijdelijke adres.

p.p. vanaf **105,00*** totaal 2 pers. 233,95

8,3

Made | Noord-Brabant | Nederland

Hotel 't Trefpunt ★★★

3-daags actie Biesbosch-arrangement

- ✓ 2x overnachten
- ✓ 2x uitgebreid ontbijt
- ✓ 1x 3-gangendiner
- ✓ 1x rondvaart Biesbosch of 1 dag gebruik stadsfiets
- ✓ Gratis informatie omgeving
- ✓ Gratis wandel- en fietsroutes
- ✓ Gratis parkeren

p.p. vanaf **149,00*** totaal 2 pers. 326,95

8,6

Norg | Drenthe | Nederland

Grand Café Hotel Karsten ★★★★★

3-daags dinerarrangement

- ✓ 2x overnachten
- ✓ 2x uitgebreid ontbijtbuffet
- ✓ 1x 3-gangendiner
- ✓ 1x portie bitterballen
- ✓ Gratis voucher voor koffie of thee met huisgemaakte appelstrudel
- ✓ Gratis wandel- en fietsroutes
- ✓ Gratis parkeren

p.p. vanaf **144,00*** totaal 2 pers. 309,95

8,6

Terneuzen | Zeeland | Nederland

Churchill Hotel Terneuzen ★★★★★

3-daags actie dinerarrangement

- ✓ 2x overnachten
- ✓ 2x uitgebreid ontbijtbuffet
- ✓ 1x 2-gangendiner
- ✓ 10% korting op diner 2^e dag
- ✓ Gratis gebruik binnenzwembad en sauna
- ✓ Gratis koffie- en theefaciliteiten op de kamer en meer...

p.p. vanaf **136,90*** totaal 2 pers. 298,75

Gratis!

Boek in mei en ontvang

3 maanden online tijdschriften t.w.v. €45,-

Boek via **Voordeeluitjes.nl/fietsactief** of bel naar **0900 66 777 88** (25 c/m)

Alle aanbiedingen zijn geldig t/m 31 december 2025. (m.u.v. feestdagen) *De prijzen zijn vanaf en per persoon o.b.v. twee personen, excl. administratiekosten (1-3 pers. €14,95, 4+ pers. €24,50 per boeking) en toeristenbelasting. De totaalprijs is voor 2 personen inclusief toeslagen in een standaard kamer. Kijk online voor de volledige voorwaarden. Prijs-, druk- en zetfouten voorbehouden.

Vijfde jaar op rij
Website van het Jaar

Ø BORGMANBORGMAN

CAFÉ

41

BORGMAN
BORGMAN

LIEFS UIT LEIDEN

ALS BRABANTSE NAAR DE BOLLENSTREEK VERHUIZEN: DAT WAS EVEN WENNEN. MAAR OOK IN DEZE BLOEM- EN WATERRIJKE OMGEVING ONTDEK IK NOG GENOEG BOURGONDISCHE PLEKJES. OP DE FIETS LANGS MIJN FAVORIETEN.

TEKST **KATALIJN VEREL** FOTO'S **RONALD VAN DER BOON**

DE EERSTE STOP IS WARMOND,
EEN CHARMANT WATERSPORT-
DORPJE DAT GEZELLIGHEID EN
RUST ADEMT

Ingang parkbos bij
Huys te Warmont

LANGS DE ROUTE

Nu in mei de grootste hordes toeristen zijn verdwenen tussen de bloemenvelden, is het heerlijk fietsen hier. Je kunt vanuit startpunt Sassenheim heel makkelijk richting duin en strand, want Noordwijk ligt praktisch om de hoek. Maar omdat je de stad niet uit het meisje krijgt (ik woonde twintig jaar in Amsterdam), fiets ik ook graag richting Leiden.

De eerste tussenstop is in Warmond. Dit charmante watersportdorpje ligt direct aan de Kagerplassen en ademt rust en gezelligheid. Met de fiets aan de hand loop je naar het statige Huys te Warmont. Het is een achttiende-eeuws landhuis, omringd door een mooi wandelpark – het is de korte omweg waard.

Pak je eerste koffie op een terras in de Dorpsstraat en fiets dan even de brug over naar recreatie-eiland Koudenhoorn, met strandje, paviljoen en paardenstal. Maak je er een fietsweekendje van en heb je meer tijd, dan zou je ook nog een rondvaart kunnen maken over de Kagerplassen met rederij Van Hulst. Maar kom, Leiden lonkt, met zijn oude binnenstad, dus *on y va*.

Onderweg neem je een veerpontje over de Kagerplassen. Daarna rijd je via Leiderdorp Leiden binnen. De knooppunten leiden langs de oude singelgracht om het stadscentrum heen. Wil je alles op je gemak bekijken, parkeer dan je fiets in de bewaakte Waagstalling aan de Aalmarkt 22. Dat is meteen een prima startpunt voor een stadswandeling langs onder meer de Burcht van Leiden, kunstmuseum De Lakenhal en de Hortus botanicus, de oudste botanische tuin van het land. Ook leuk: zodra je de stalling uitstapt, ben je meteen omringd door terrassen.

Na een museumbezoek, lunch, of kom, allebei, gaan de voeten weer op de pedalen en toer je via stadspark de Leidse Hout, op de grens van Leiden en Oegstgeest, richting de Bollenstreek. Via de nieuwe fietsbrug over de Oude Rijn, die nieuwbouwwijken in Valkenburg en Oegstgeest verbindt, duiken we de velden in. Bloemen mee? Rondom Rijsburg en Voorhout vind je overal stalletjes.

Verderop vang je een glimp op van de ruïne van Kasteel Teylingen, de waterburcht uit de dertiende eeuw waar Jacoba van Beieren haar laatste jaren sleet. Een fotomomentje waard, voordat jij en je fiets teruggaan richting Start.

Goed toeven langs
de Leidse grachten

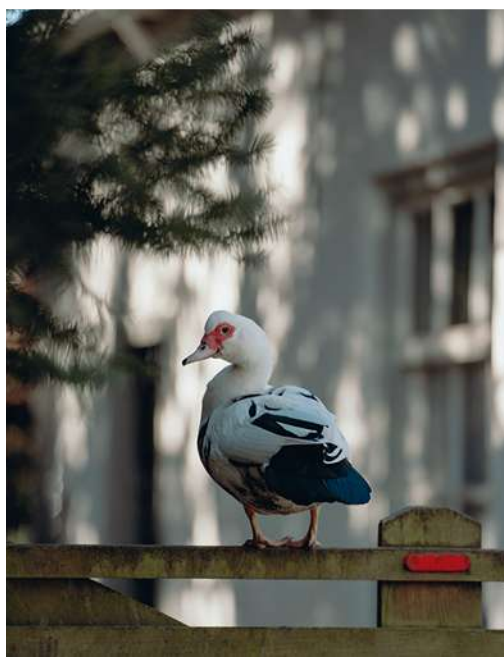
De Hortus botanicus

Le boulanger de Mamie
Gourmande a une
moustache formidable

Hartje Warmond

Anna & Fred

VELE FAVORIETEN

De Oude School

Grand-café op het sfeervolle pleintje bij de dorpspomp. Start de dag in de zon met oma's appeltaart. Maar ook voor de lunch of borrel is dit een gemoedelijk adres. Dorpsstraat 40, Warmond. grandcafedeoudeschool.nl

Het Sweilandveer

Tijdens je fietstocht van Warmond naar Leiden is het Sweilandveer een leuke verrassing. Dit kleine veerpontje brengt fietsers en wandelaars over de Kagerplassen – een prachtig stukje water tussen de Zijldijk en de Zweilandpolder. Van 10.00 tot 18.00 uur, vaart in mei op afroep op zaterdag en zondag, juni t/m augustus dagelijks. 2,50 euro per persoon.

Museum de Lakenhal

In de zeventiende eeuw werkte half Leiden in de lakenindustrie. In dit prachtige gebouw keurden staalmeesters van het gilde de lakens. Nu vind je er andere meesters, zoals Rembrandt en Jan Steen, maar ook moderne kunst. Verder leer je er meer over de geschiedenis van Leiden en de lakenindustrie. En er zijn bijzondere tijdelijke exposities te zien. Oude Singel 32, Leiden. lakenhal.nl

Borgman Borgman

Kleine, maar fijne stek met eigen koffiebranderij. Op zaterdag staat de markt voor de deur en is het

goed mensen kijken met een cappuccino en een verse cinnamon bun. *Life is sweet*. Nieuwe Rijn 41, Leiden. borgmanborgman.nl

Hortus botanicus

Parkeer je fiets bij de ingang aan het Rapenburg en geniet van deze groene schatkamer. De Hortus botanicus is de oudste botanische tuin van Nederland, aangelegd in 1590 voor wetenschappelijk onderzoek aan de Universiteit Leiden. Je vindt er een indrukwekkende verzameling planten van over de hele wereld. Grenzend aan de tuin staat de Oude Sterrewacht, het oudste nog bestaande universitaire observatorium ter wereld, uit 1633. Rapenburg 73, Leiden. hortusleiden.nl, universiteitleiden.nl/oudesterrewwacht

Burcht van Leiden

Een middeleeuws verdedigingswerk op een *motte*, een aangelegde heuvel, van waar je prachtig uitkijkt over de stad. Ooit gebouwd om inwoners te beschermen, nu een leuke plek om even de benen te strekken. Onderaan geniet je van de zon bij het vrij nieuwe Hotel Rumour. Geen hotel, maar wel een mooi pauzeplekje met een fijne kaart. Burgsteeg 13, Leiden. hotelrumour.nl

Mamie Gourmande

In één woord *formidable*, deze boulangerie midden in het centrum. Er staan hier niet voor niets lange

3x OVERNACHTEN

BOUTIQUE HOTEL D'OUDEMORSCH

Dit pand was vroeger een wachtgebouw van een kazerne. Je kunt hier ook koffiedrinken. Relaxte tent, met uitzicht op de historische stadspoort. Aan de rand van het centrum. Park de Put 1, Leiden.

boutiquehoteldeoudemorsch.nl

VAN DER VALK HOTEL SASSENHEIM-LEIDEN

Toeristisch Overstap Punt om de hoek van het station, met ruime kamers en een groot restaurant met terras. Check ook de OZZO Oriental Restobar en de Cherry Lounge. Warmonderweg 8, Sassenheim.

hotelsassenheim.nl

BOUTIQUE B&B HUYS OUD TEYLINGEN

Slapen op stand in Warmond. In het oude monumentale postkantoor maakten eigenaren Mayke en Marnix twee luxe suites. Erg smaakvol! Dorpsstraat 73, Warmond.

huysoudteylingen.nl

Boutique Hotel
d'Oudemorsch

Zwanburgermolen
in Warmond

Park Groot Leerust
in Warmond

Hooglandse kerk
in Leiden

Uitzichten over de Kaag

Koudenhoorn heeft ook
een paardenstal met we

Gazelle Grenoble C5

Katalijn reed de route op de nieuwe Gazelle Grenoble C5, een comfortabele e-bike met een stabiel, laag instapframe en een ontspannen, rechte zit. Brede banden, gelzadel en vering zorgen voor extra rijplezier. De motor start soepel dankzij slimme sensoren en past zich automatisch aan. Schakelen doe je eenvoudig via een draaischakelaar. Een ideale fiets voor elke dag! Testredacteur Menno maakte een proefrit in editie 2 van dit jaar. Meer informatie: gazelle.nl

Op recreatie-eiland
Koudenhoorn vind je een
strandje met paviljoen

rijen, voor échte Franse *baguettes*, *eclairs* en mijn favoriet: de *croissant aux amandes*. Gangetje 14, Leiden. mamie-gourmande.nl

Anna & Fred

Ook Anna en Fred omarmen de Franse levensstijl, op hun zonnige terrasje vlak aan de Singel, met uitzicht op de Sterrenwacht. Koffie, lunch of *shared dining*, het kan allemaal. Goed eten is goed leven, aldus Anna en Fred. Boisotkade 1, Leiden. annaetfred.nl

Rijksmuseum Boerhave

Duik in de wereld van de wetenschap. In dit leuke en interactieve museum ontdek je hoe beroemde Nederlandse wetenschappers, zoals microbioloog Antoni van Leeuwenhoek en sterrenkundige Christiaan Huygens, de wereld veranderden. Tip: de historische binnentuin is een perfecte plek om tot rust te komen. Lange St. Agnietenstraat 10, Leiden. rijksmuseumboerhave.nl

Ciolato

Tijdens een zonnige fietsdag mag een ijsje niet ontbreken. Hier vind je ambachtelijk gemaakt ijs met zuivel van boerderij Pennings uit de buurt. Wordt het de chocolade-sinaasappelbrownie of de witte chocoladeframboos? Herenstraat 43G, Voorhout. ciolato.nl

Nozems Sassenheim

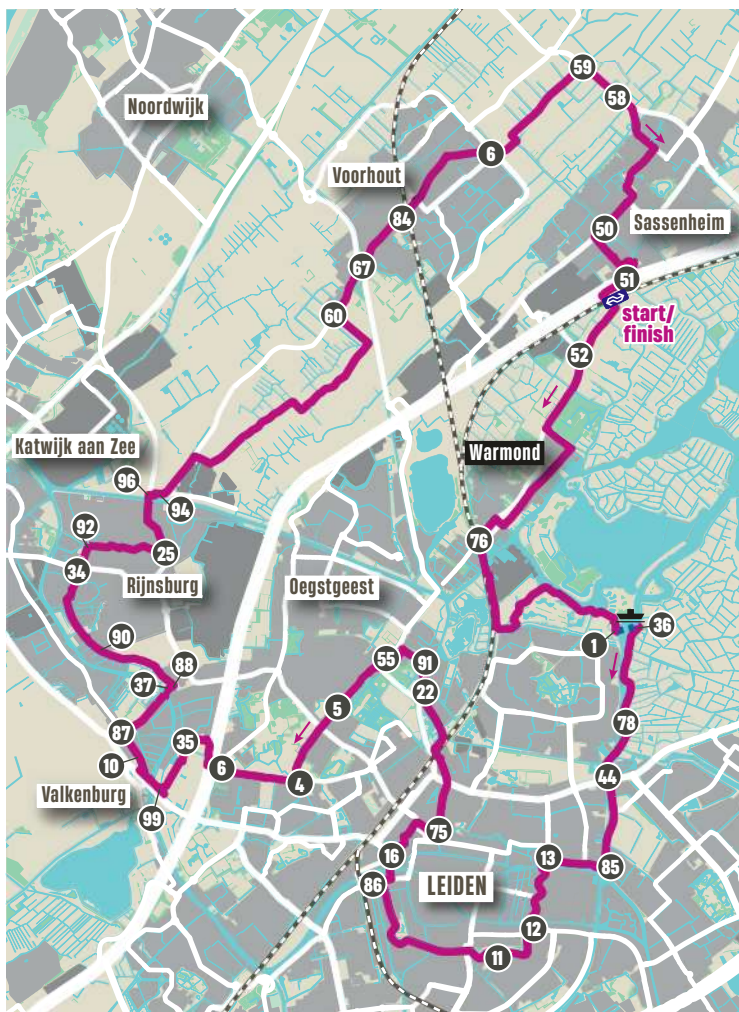
Bijna terug bij je beginpunt vind je Nozems, in het centrum van 'Sassem'. Koffie is dé passie van eigenaar en barista Tommy, dus die espresso zit wel goed. Met veel zelfgemaakte taarten en cookies. Maar je kunt er ook lekker lunchen en borrelen. Hoofdstraat 222, Sassenheim. nozemskoffie.nl

ROUTE 38 KM

Start & eind Station Sassenheim (auto parkeren op P+R).

Knooppunten Van Stationsplein naar KP52 - 76 - 1 - 36 - 78 - 44 - 85 - 13 - 12 - 11 - 86 - 16 - 75 - 22 - 91 - 55 - 5 - 4 - 6 - 35 - 99 - 10 - 87 - 37 - 88 - 90 - 34 - 92 - 25 - 96 - 94 - 67 - 67 - 84 - 6 - 59 - 58 - 50 - 51 - terug naar Stationsplein.

Waagstalling Bewaakt je fiets parkeren in Leiden: bij knooppunt 86 RA Noordeinde (wordt Breestraat). Na ongeveer 700 m LA Mandenmakerssteeg.

7x ROOTS

+ NIEUWE ROOTS WANDELGIDS

De mooiste WOESTIJN- & BERGWANDELINGEN
van Nederland

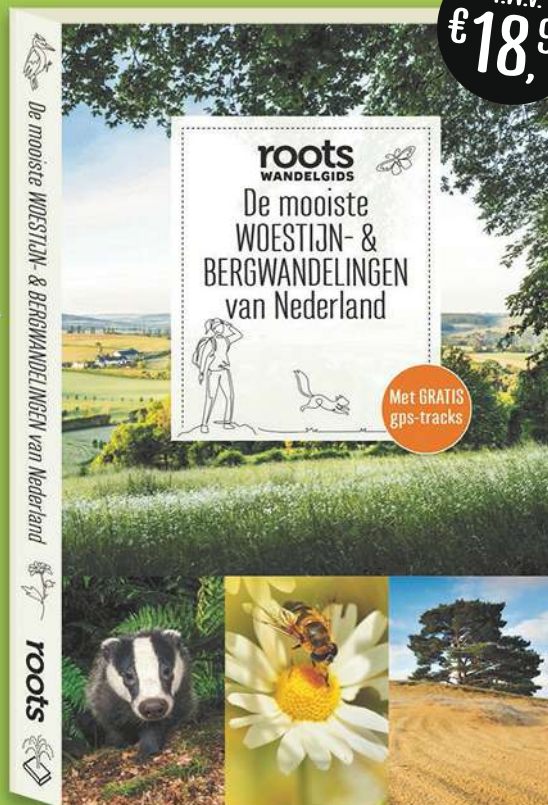
VOOR SLECHTS

€40

T.W.V.
€18,99

Haal de natuur in huis en kies voor Roots Magazine. Laat je een halfjaar lang inspireren door adembenemende natuurreportages, krijg de beste fotografietips en loop met de unieke Roots-routes door de mooiste natuurgebieden. Bovendien ontvang je nu bij een abonnement de nieuwste Roots Wandelgids 'De mooiste woestijn- & bergwandelingen van Nederland' t.w.v. € 18,99!

- ✓ 17 wandelroutes over (veelal) onverharde paden
- ✓ Met overzichtelijke wandelkaarten en informatie over flora en fauna
- ✓ Inclusief extra katern met de hoogste punten per provincie en bijzondere eilanden
- ✓ Met gratis gps-tracks

Ga naar rootsmagazine.nl/woestijn of scan de QR-code en profiteer van maar liefst 44% korting!

Deze aanbieding is geldig t/m 1 juni 2025. Het abonnement loopt tot wederopzegging en is na de actieperiode eenvoudig per maand opzegbaar. Op deze aanbieding zijn de leveringsvoorwaarden en het privacy beleid van Roularta Media Nederland van toepassing.

Er nog op uit kunnen

**Zorg tot het laatst.
Om te kunnen leven tot het laatst.**

Zorg krijgen vinden we heel normaal. Maar wat als je zo ziek wordt, dat je niet meer beter wordt? Je weet dat je doodgaat. Maar tot die tijd leef je. Ook dan is er zorg. Palliatieve zorg. Van een vrijwilliger die met je op pad gaat, tot medicijnen tegen benauwdheid. Van praten met een psycholoog tot hulp van een geestelijk verzorger. Kijk voor alle vormen van palliatieve zorg op leventothetlaatst.nl

palliatieve zorg

**Leven
tot het
laatst**

SERIEUS SPEELGOED

JA, ECHT WAAR, DIT IS EEN FIETS. EN WAT VOOR EENTJE: DE TERN OROX S12 IS GROOT GENOEG OM ALLE KINDEREN TEGELIJK NAAR SCHOOL TE BRENGEN. EN DAARNA WAT STILLE PAADJES OPZOEKEN OM TE SPELEN.

TEKST **MENNO GROOTJANS** FOTO'S **JORIS KNAPEN, TERN**

Het sturen voelt heel snel vertrouwd.
Alleen bij een krappe bocht moet je even over
je schouder kijken om te zien of alles past

TECHNISCHE SPECIFICATIES

Aluminium frame, stalen voorvork, Bosch Performance Line CX-motor, 800 Wh-accu (optioneel een Bosch PowerMore-range extender achter staande buis), Bosch Purion 300-display, vier standen ondersteuning, Shimano XT 1x 12-speed derailleursysteem met ketting en 10-51 cassette. 27,5" Schwalbe Johnny Watts 365-banden, Magura 203 millimeter schijfremmen, aluminium bagagedrager, frametas met accu, aluminium voordrager, Ignis-ledverlichting, Ergon-zadel, middenstandaard bij achtervork, aluminium Syntace-zadelpen en aluminium stuurpen. 34 kilo. Tern biedt veel extra's om de fiets compleet te maken, zoals de gemonteerde zijtassen (295 euro).

De accu zit in de grote frame-tas, die standaard gemonteerd is. De zijtassen zijn optioneel.

PLUSSEN & MINNEN

- + Landrover op twee wielen
- + ontzettend leuk om mee te rijden
- flink schakelgeluid
- past niet in elk schuurtje

Tern Orox S12

vanaf € 6.799,-
ternbicycles.com

In een notendop

Een cargobike is in wezen een transportfiets, bedoeld voor het vervoer van goederen. De meest voorkomende uitvoering is die met een drager boven het voorwiel. Deze Tern Orox gaat een stukje verder: hij is verlengd aan de achterzijde, heeft heel dikke banden en een vette schutkleur!

Voor wie?

Je kunt ermee naar je werk of boodschappen doen. En er is genoeg ruimte om alle kids tegelijk naar school te brengen. Maar stiekem is deze Orox S12 een fiets om serieus mee te spelen.

Rijeeigenschappen

Opstappen is even puzzelen. Vooral door de flinke tassen achterop: je moet een flinke beenzwaai maken! Eenmaal op het zadel zit je opvallend rechtop. Zonder ondersteuning wegfietzen gaat, maar de Orox weegt minimaal 34 kilo (zonder accessoires) dus even wat hulp inzetten is wel zo fijn. De Bosch Performance CX-middenmotor met flinke 800 Wh-accu is wat dat betreft een dikke plus. Er zijn vier standen: op het goed afleesbare Purion 300-display geeft het motorsysteem aan wanneer je een lichtere of zwaardere versnelling moet kiezen. Dit gebeurt aan de hand van de kracht die je zet en het aantal omwentelingen dat je maakt. Aan de rechterzijde schakel je langs de twaalf versnellingen. Dat gaat met nogal wat geluid: de ketting volgt door de verlengde achterkant nu eenmaal een vrij lang traject van de achterderailleur, over een rol, naar het crankstel. Ach, dat hoort ook wel een beetje bij zo'n soort fiets. Het sturen? Dat voelt heel snel vertrouwd.

Alleen bij een krappe bocht moet je even over je schouder kijken om te zien of alles past. Heb je vrij baan, dan dendert de Orox vooruit. De fiets heeft geen vering: alle vering moet je halen uit de banden. Ga je offroad, zoals de man op de foto's, dan moet je de bandendruk iets verlagen. Wil je maximaal genieten van deze fiets, dan moet je wel even flink wennen en puzzelen. Maar dan heb je toch maar mooi een heerlijke speel-fiets.

Merk & model

Tern is een Taiwanese fabrikant die vooral fietsen en toebehoren maakt voor dagelijks gebruik. Tern werd opgericht door Florence Shen en Joshua Hon, echtgenote en zoon van David T. Hon, die naam maakte met vouwfietsen onder de merknaam Dahon. Ook vouwfietsen zijn een belangrijk onderdeel van de Tern-catalogus. De merknaam is afgeleid van de noordse stern, omdat de vogel de langste afstand aflegt van alle trekdieren en licht is. Er zijn drie modellen van deze Orox: de R14 (met Rohloff-naaf), deze S12 (met Shimano Deore-derailleursysteem) en de S12 met 29 inch wielen.

Goed om te weten

De Orox is goedgekeurd door de EFBE, een Duits fietsveiligheidsinstituut, dat grondig test onder het motto: 'Voor iets de gezondheid van fietsers in gevaar brengt, maken wij het liever kapot.' Kijk. De fiets is geschikt voor het vervoeren van zware bagage tot een maximaal toegestaan totaalgewicht van 210 kilogram op verharde wegen en 180 kilogram op onverharde wegen.

Limburg net iets **verrassender**

📍 'Fietsen tussen de Mijnterrils'

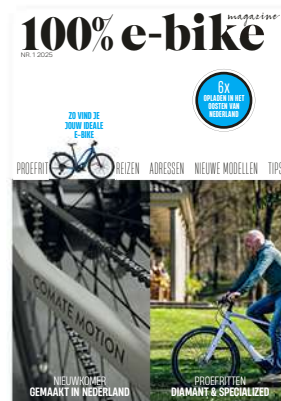
Op bezoek bij
twee Nederlandse
designers van
Diamant

JORIS KNAPEN

Extra magazine bij nr. 3/4 100% E-BIKE MAGAZINE

24 Pagina's e-bikefun met vier flitsende modellen | **Proefritten met de nieuwe Diamant Suvea Style en de Specialized Turbo Vado SL 2 5,0** | Een kennismaking met Comate, een Nederlandse nieuwkomer | **Zes fijne oplaadadresjes in het oosten van het land** | En een bedrijfsbezoek aan Diamant | **Plus: een prachtige route door het Pustertal in Zuid-Tirol!**

*We wensen je
veel fietsplezier!*

FLANEREN OP LA VÉLODYSSÉE

TEKST: JESSICA DE KORTE FOTO'S: LANNY VAN DER HEIJDEN, HAROLD HULSKERS, UNSPLASH

LANNY VAN DER HEIJDEN (68) EN
HAROLD HULSKERS (65) FIETSTEN
VAN VALENCIA NAAR HARWICH,
DOOR DRIE LANDEN. IN FRANKRIJK
VOLGDEN ZE LA VÉLODYSSÉE, DIE
OVER FRAAIE FIETSPADEN VOERT.
EEN GESPREID BEDJE.

Beschilderde bunker
in Bretagne

Lanny geniet met
volle teugen

Een Machine
de l'île in Nantes

Serpent d'océan van
kunstenaar Huang Yong Ping

De Sint-Nicolaastoren
in La Rochelle

Kleurrijk fietsen
op La Vélodyssée

Kunst op het strand
van Montalivet

WAAROM IS DEZE ROUTE EEN AANRADER?

Lanny: “Je fietst voornamelijk over fietspaden, door heel veel natuur. In het zuidelijke deel heb je vooral zee en pijnboombossen, met van die kronkelige bomen en zand ertussen; het ruikt er heel lekker, en je hebt vaak mooie doorkijkjes. Het meest verrassend zijn de *marais salés* (kwelders), waar de boeren en zee elkaar ontmoeten. Daar zie je veel oesterkwekerijen, en allemaal moerassen en slootjes. “Verder naar het noorden, in Bretagne, fiets je langs het kanaal van Nantes naar Brest met 236 sluizen; zo’n onvoorstelbare stille en groene wonderwereld! Je kunt er heerlijk mijmeren. We dachten dat zo’n lang stuk langs een kanaal saai zou zijn, maar verre van dat; het is prachtig. Je ziet dat de bewoners echt hun best doen om alles leuk aan te kleden, op de route kom je veel kunstzinnigheid tegen; beschilderde fietspaden, muren en bunkers, die in de duinen staan. “Vaak kochten we iets lekkers bij een traiteur, dat we op een mooi plekje opsmikkelden. ’s Avonds dineerden we in een dorp. La Vélodyssée is de nummer één voor vis, oesters en mosselen; echt genieten.”

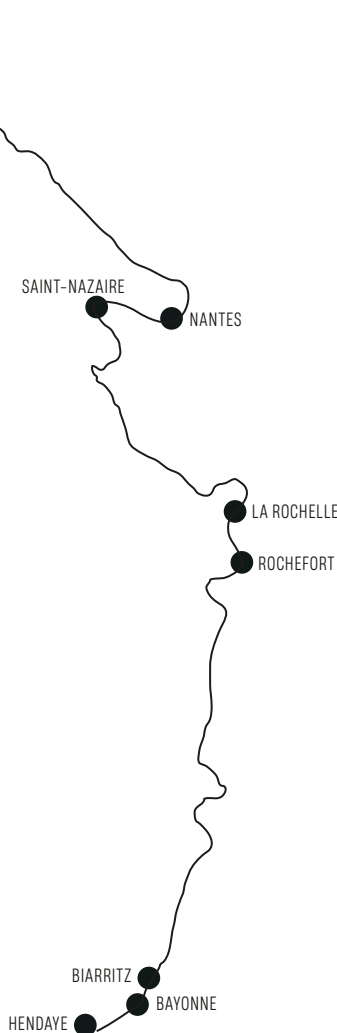
DE ROUTE La Vélodyssée (EuroVelo 1) loopt van Hendaye in Baskenland, op de grens met Spanje, naar Roscoff aan de noordkust van Bretagne. De paden liggen vaak een kleine kilometer van de kust af, waardoor je veel door bossen fietst. Het Bretonse deel gaat langs een oud kanaal in het binnenland.

VOLLEDIGE ROUTE La Vélodyssée was onderdeel van een langere tocht van twee maanden die Lanny en Harold maakten, van Valencia naar Harwich; ze volgden in Spanje de Ruta Iberica en in Engeland Land’s End Cycle Route.

ROUTEMATERIAAL Benjaminse Uitgeverij heeft de gids *La Vélodyssée* uitgebracht, samengesteld door Bert Sitters. Paul Benjaminse schreef zelf twee boekjes over de Ruta Iberica (*Deel 1: Pau-Madrid* en *Deel 2: Madrid-Lissabon/Sevilla*). *London-Land’s End Cycle Route: From Dover or Harwich* van Erik van der Horst is Engelstalig.

AFSTAND 1.200 kilometer (volledige route: bijna 4.000 km)

NIVEAU Makkelijk. Harold: “La Vélodyssée is een relatief simpele route, ideaal voor beginners; bijna alleen maar fietspaden, redelijk vlak, goed bewegwijzerd en veel faciliteiten.” Zeker in

Muurschildering in Morlaix

En zo ziet Nantes
eruit vanuit de lucht

vergelijking met de avontuurlijke routes in Spanje en Engeland, die veel klimmetjes hebben. Lanny: “Spanje is erg bergachtig en soms eenzaam, je fietst vaak door dunbevolkte gebieden, en over de weg.” Harold: “De route in Engeland was bijna autovrij, maar gaat over landwegen met modder en hele smalle paadjes, met hekken waar je de fiets overheen moet tillen. Aan La Véloxyssée is veel meer zorg besteed.” In het uiterste noorden en zuiden is de route heuvelachtig.

HEEN EN TERUG Het stel reisde naar Spanje met de trein en liet de fietsen, plus een deel van de bagage, vervoeren met Camino Fietstransport (doet ook Biarritz aan, 30 kilometer van Hendaye). Lanny: “Wij waren heel tevreden; je hoeft niet te vliegen en reist relaxed.” De terugreis vanuit Roscoff is moeilijker. Je kunt doorfietsen of met de trein terug (fiets kan met reservering mee op de trein Morlaix-Parijs, maar moet in de Eurostar Parijs-Amsterdam uit elkaar). Fietslijn (fietslijn.nl) heeft een fietsbus van/ naar Saint-Nazaire.

ACCOMMODATIE Volop keuze. Lanny: “We boekten vaak twee tot drie dagen van tevoren een appartement, hotelletje of *chambre d’hôtes* via booking.com. Heel veelzijdig.” In de zomer kan veel volgeboekt zijn, en raken campings snel vol.

HORECA EN WINKELS Het stel ging vaak even van de route af, naar een dorp toe; daar is over het algemeen een winkeltje of restaurant te vinden. Harold: “De route gaat veel door het bos, dus we maakten kleine uitstapjes.” Lanny: “Dat kostte echt geen moeite, de weg is meestal vlak. We vinden het leuk ergens koffie te drinken, en ook om de lokale specialiteiten te proeven; kaas, koekjes of *galettes Bretonne*.

BESTE SEIZOEN Voor- en najaar, als er geen strandgangers zijn. Harold: “We hebben La Véloxyssée ook in 2018 (deels) gedaan, op een Hase Pino-tandem. Hij is nu beter bewegwijzerd, maar een stuk drukker geworden. Dus ook daarom kun je de zomer beter vermijden.”

RICHTING ROUTE Aangeraden wordt om de route van zuid naar noord te fietsen, omdat je dan vaker de wind (en zon) in de rug hebt.

LEUK EN BIJZONDER

Lanny: “Bij vestingstad Rochefort ligt de Pont Transbordeur; een kolossale brug met rails, waarlangs een pont heen en weer wordt bewogen; die tilt je over het water heen. Heel grappig. Hiervan zijn er maar een paar in de wereld. Langs het kanaal van Nantes naar Brest kom je veel muurschilderingen tegen. In Morlaix moesten we flink klimmen voor een muurschildering van Judith de Leeuw, aan de achterkant van een ziekenhuis, heel mooi. Île de Nantes is een topper. De vroegere scheepswerven zijn omgevormd tot een kunstplek. Je ziet hier *Les Machines de l'île* bewegen; megagrote mechanische dieren, zoals een spin en houten olifant, waar je zelf ook in kunt.”

FIETSEN GESTOLEN ÉN SNEL GEVONDEN

Lanny: “Over het algemeen konden we onze fietsen altijd op een veilige plek kwijt, maar één keer ging het fout. In Blain, een heel klein dorpje ten noordwesten van Nantes, werden onze fietsen uit de binnentuin van het hotel gestolen. De politie ging direct bij een ‘oude bekende’ kijken, en daar bleken ze te staan. Onze gastvrouw, eerst helemaal in paniek, nam met dikke zoenen afscheid van ons, dat doet wel wat met je.” Harold: “Even lijkt je fietsreis in één keer tot een einde te komen. We hebben die ochtend zoveel emoties doorstaan, dat we de hele dag stil waren.”

12 VAN KNOOPPUNT NAAR KAMPEERPLEK CAMPINGFAVORIETEN

WAAR MOET JE ALS KAMPEERFAN ÉN FIETSFANAAT ZIJN VOOR EEN
VAKANTIE IN EIGEN LAND? OP EEN VAN DEZE TWAALF CAMPINGPARELTJES!

WARFFUM, GRONINGEN

1 ECO-CAMPSPACE

»» Ligging: op fietsafstand van het wad »» prijs: vanaf 20 euro per nacht (2 personen) »»

bijzonderheden: dunbevolkt gebied, dus sterren kijken!

Op het platform Campspace huur je unieke buitenplekjes in heel Nederland. Wildvreemden bieden er hun achtertuin, weiland of minicamping aan – gegarandeerd kleinschalig. Zo heeft Frits uit Warffum ruimte voor drie tenten. Verwacht hier geen animatieteam, maar je kunt er heerlijk in het gras liggen, onder een boom zitten, groenten plukken uit de groentetuin of staren naar de sterrenhemel, zonder lichtvervuiling. campspace.com/nl/s/eco-campspace-in-boomgaard-dichtbij-wad-en-dark-sky-park-lauwersoog-2221

WESTERLAND, NOORD-HOLLAND

2 TERRA INCOGNITO

» Ligging: op wandelafstand van Waddenzee en zandstrand » prijs: vanaf 19 euro per nacht (2 personen) » bijzonderheden: plek voor vijftien campers, caravans of tenten

Kleinschalig kampeerterrein op Wieringen, waar je heerlijk fietst en wandelt in een oud-Hollands coulisselandschap. Toch meer fan van het OV? Overnacht dan in een oude stadsbus.

terra-incognito.nl

TERRA INCOGNITO

BOIJL, FRIESLAND

3 NATUURCAMPING BEKHOF SCHANS

» Ligging: tussen drie nationale parken » prijs: vanaf 20 euro per nacht (2 personen) » bijzonderheden: zwaluwen, eekhoorns, vleermuizen en uilen als vaste gasten

Kleinschalig terrein met geurende wilde rozen, gras bezaaid met madeliefje en oude eiken, waar je overnacht in sfeervol ingerichte vakantiehuisjes, trekkershutten, safaritenten of je eigen tent, camper of caravan. bekhofschans.nl

ZANDPOL, DRENTHE

4 BUITENLAND

» Ligging: tussen een bos en een natuurlijke zwemplas » prijs: vanaf 19,50 euro per nacht (2 personen) » bijzonderheden: wintersauna, campingkapper, theaterprogramma

Doordeweeks is Buitenland een plek om lekker tot rust te komen. Je slaapt er in Bell-tenten met sfeervolle lampjes en voor je tent plek om een vuurtje te maken, in door zelfbouwers geknutselde huisjes of gewoon in je eigen tent, camper of caravan. In het weekend en op feestdagen worden er in en rondom de Buitenbar – waar je geniet van lokale speciaalbieren, biologische siropen aangevuld met water van de tap en veel vegetarische gerechten – volop activiteiten georganiseerd, zoals live muziek en theatervoorstellingen. buitenland.com

NATUURCAMPING BEKHOFSCHANS

JON VAN SCHALK

SJOERD CUINO

DORDRECHT, ZUID-HOLLAND

5 STAYOKAY DORDRECHT

» Ligging: in de achtertuin van De Biesbosch »

prijs: vanaf 19,50 euro per nacht (2 personen) »

bijzonderheden: eigen bijenkas, kleinschalig

Lekker met je voeten in het water en een drankje naast je op de steiger. De camping van StayOkay Dordrecht, tussen de knotwilgen en verscholen in het groen, is de perfecte uitvalsbasis om De Biesbosch te verkennen. Huur een Canadese kano, ga suppen of boek een boottocht via Biesboschcentrum Dordrecht. Of vaar met de waterbus naar de binnenstad van historisch Dordrecht. De camping is heerlijk kleinschalig, er zijn twaalf verharde camperplaatsen en een grasveld met plek voor vijf tenten. In het naastgelegen hostel haal je take-away broodjes en maaltijden. stayokay.com/dordrecht

ZUNA, OVERIJSSSEL

6 MÖLKE

» Ligging: aan de Regge » prijs: vanaf 33 euro per nacht (2 personen) » bijzonderheden: streekwinkel, zwembad, fluisterbootjes

Vijfsterren-vakantiepark Mölke ligt direct aan het kabbelende riviertje de Regge. Hier in Twente houden ze van *slow living*: genieten van de zonsopkomst, wandelen in de frisse buitenlucht en een streekontbijtje halen in de landschapswinkel van Mölke. Dat gaat hand in hand met bijzondere slaapplekken als een Regge-cottage met hottub, blij haventent of boomhut op vier meter hoogte, waar je bijna niet meer weg wilt. Bijna, want onthaasten op het water klinkt ook niet verkeerd. De camping verhuurt fluisterbootjes waarmee je langs molens, wijngaarden en oude boerenerven aan de Regge vaart. molke.nl

AMSTELKADE

WILNIS, UTRECHT

7 AMSTELKADE

» Ligging: in het Groene Hart » prijs: vanaf 21,75 euro per nacht (2 personen) » bijzonderheden: fietsen, kano's en sup te huur

Camping Amstelkade is een natuurkampeerterrein, zorgboerderij, theehuis en kinderboerderij in één, met vier gezellige pipowagens en de Kromme Mijdrecht (voor een kanotocht of frisse ochtend-duik!) in de achtertuin. amstelkade.nl

ANNE VENEMA

KRAGGENBURG, FLEVOLAND

8 KALLUMAAN

» Ligging: in park De Wildste Tuin » prijs: vanaf 98 euro voor drie nachten (2 personen) » bijzonderheden: bamboejungle, modderglijbaan, sauna en hottub

Een camping met een *obstacle course* van vier kilometer (!), kom je daar uitgerust van thuis? Wel bij Kallumaan, waar je tot rust komt in de sauna, hottub of tijdens een yogasessie, in het zonnetje chilt op het Vuurtorenstrand en de dag eindigt bij een knisperend kampvuur. Geen zin om je eigen tentje op één van de drie groene kampeervelden op te zetten? Boek dan een stoere safaritent, trekkershut of zeecontainerwoning. netl.nl/campingkallumaan

VOGELWAARDE, ZEELAND

9 DE KAMPERHOEK

» Ligging: vlakbij de Westerschelde » prijs: vanaf 23 euro per nacht » bijzonderheden: kinderboerderij, fietscrossbaan en speelschuur

Kamperen bij de boer in Zeeuws-Vlaanderen: kippen en konijnen voeren op de boerderij, zeehonden spotten vanaf strandjes aan de Westerschelde en met boer Huub een biertje drinken bij het kampvuur. kamperhoek.nl

RENKUM, GELDERLAND

10 LANDGOED QUADENOORD

» Ligging: midden in de Veluwe bossen »
 prijs: vanaf 27 euro per nacht (2 personen) »
 bijzonderheden: proef een zevengangendiner in de boskeuken

Landgoed Quadenoord is een van de oudste natuurkampeerterreinen van ons land. Je kunt er zelf een plekje in het bos uitzoeken of overnachten in een comfortabele tipi. Mag je diner net zo memorabel zijn als de kampeerervaring zelf? Proef dan het lokale zevengangendiner in de boskeuken. quadenoord.nl

LORENZO POLI

SCHAIJK, NOORD-BRABANT

11 HARTJE GROEN

» Ligging: in natuurgebied de Maashorst » prijs: vanaf 43,95 euro per nacht (2 personen) » bijzonderheden: je kunt ook in hartje winter kamperen

In het zonnige zuiden ligt charmecamping Hartje Groen, midden in de bossen van natuurgebied de Maashorst. Vanaf de natuurcamping wandel of fiets je in een ommezen door uitgestrekte bossen en heidevelden. In De Boshut schuif je aan voor een bourgondisch Brabants hapje en drankje, op het terras of – bij kouder weer – binnen bij de open haard. Over kouder weer gesproken: ook hartje winter ben je van harte welkom op Hartje Groen, voor een winterkampeerervaring compleet met knisperend kampvuur, warme kruik en Bell-tenten met houtkachel. hartjegroen.com

RANSDAAL, LIMBURG

12 LA DOLCE VITA

» Ligging: in het Zuid-Limburgse heuvelland » prijs: vanaf 24 euro per nacht (2 personen) » bijzonderheden: autovrije camping, gratis verse eieren

Landelijk en rustig gelegen boerderijcamping tussen hoogstamfruitbomen, met uitzicht over het Ransdalerveld en op het Geuldal. Toscane in het klein, met de fraaie Sint-Theresiakerk van Ransdaal praktisch in de achtertuin. campingladolcevita.nl

LA DOLCE VITA

MEER IN EIGEN LAND

Meer tips en ideeën voor mooie vakanties in Nederland vind je in *In Eigen Land*, een magazine met reisinspiratie van *Columbus Travel*, *Roots* en *FietsActief*.
Columbusmagazine.nl/thema/ineigenland.nl

MET DANK AAN: IN EIGEN LAND MAGAZINE

Nancy

hand drawn map

FIETS & THE CITY NANCY

EEN GROENE STAD, VOL STADSPARKEN, TERRASJES EN MOOIE PLEINEN:
PERFECT VOOR EEN PAAR MOOIE DAGEN IN FRANKRIJK! TEKST **LINDA KORSTEN**

In 2025 viert Nancy de honderdste verjaardag van art deco met het *Métro Folies*-festival. Door de hele stad zijn er allerlei expo's. Art deco wordt gekenmerkt door een geometrische stilerings, een evenwicht tussen decoratie en soberheid. Het is een reactie op art nouveau: een meer sierlijke, romantische stijl, geïnspireerd door de natuur. In Nancy was art nouveau sterk vertegenwoordigd en veel kunstenaars en ambachtslieden gingen ook enthousiast met art deco aan de slag.

Natura Artis Magistra, oftewel 'de natuur is de leermeester van de kunst'. Kunst en natuur zijn zo verweven, vooral in Nancy. Vanaf **Place Stanislas** – een van de mooiste pleinen van Frankrijk – slenter je zo het uitgestrekte **Parc de la Pépinière** in. Nancy is een van de meest groene en bloemrijke steden van Frankrijk. Je fietst hier van het ene naar het andere park en net buiten de stad ontdek je een van de grootste bossen van Frankrijk, het bos van Haye.

ROUTES + VERHUUR

Nancy ligt op het kruispunt van grote Europese fietsroutes. De Blauwe Weg, oftewel de Moezel-Saône Route (V50),

loopt bijvoorbeeld van de Luxemburgse grens tot Lyon langs de Moezel en de Saône. lavoiebleue.com

Liever een (iets) kortere route? Kies voor de **Boucle de la Moselle**, een leuke lus van de Moezel, van 85 km langs Liverdun – via het water verbonden met Nancy. boucledelamoselle.fr
Maak ook een tochtje naar het kasteel van **Fléville** met de mooie tuin. Fléville zelf is ook leuk, het telt negen sluiswachtershuizen! Fiets ernaartoe langs het verbindingskanaal tussen het Marne-Rijnkanaal en het Canal de l'Est.

Check de app **Géovélo** om gemakkelijk je weg te vinden op de fiets in Groot-Nancy. geovelo.app
Het **Maison du Vélo** biedt verschillende diensten aan, waaronder fietsverhuur (gereduceerd tarief met Nancy CityPass). maisonduvelo.grandnancy.eu
Vélostan is een zelfbedieningssysteem voor fietsverhuur in de regio Groot-Nancy, je regelt het via de app. velostanlib.fr

ADRESSEN

Hôtel d'Haussonville is een 16de-eeuws herenhuis in de oude binnenstad, vlakbij

Place Stanislas. Luxe en kleinschalig, met drie kamers en vier suites. Accueil Velo. hotel-haussonville.fr

Clos Jeannon ligt in Villers-lès-Nancy, op tien minuten van de stad, in een 18de-eeuws huis. Accueil Velo. leclosjeannon.eu

L'Excelsior, de beroemde brasserie van Nancy, laat precies zien wat ook alweer het verschil is tussen art nouveau (in de grote zaal) en art deco (in de aangrenzende ruimten). excelsior-nancy.fr
Er is veel zoetigheid te halen in Nancy dankzij de snoeplust van Stanislas, de verbannen Poolse koning en schoonvader van Lodewijk XV uit de 18de eeuw. Weetje: madeleines zijn vernoemd naar de dienstmeid die met haar cakejes het hof van Stanislas redde van een mislukt dessert! **Marine Marquaitte** neemt je graag mee op een stadswandeling rond de madeleine. lamadeleine-visites.com
Kijk voor alle routes op visites.nancy-tourisme.fr

TIP

Nancy is met de **TGV** maar 90 minuten treinen van Parijs – en het station ligt midden in het centrum!

FORTENFIETSEN

FIETSEN IS LEUK, FIETSEN MET EEN THEMA IS NOG LEUKER. WAT DACHT JE VAN EEN RONDJE LANGS FORTEN EN VESTINGWERKEN? MISSCHIEN VIND JE HET MAAR NIKS, DIE MILITAIRE BOUWWERKEN, MAAR TEGENWOORDIG ADEMEN ZE HEEL WAT MEER LEVENSVREUGDE DAN EEN PAAR EEUWEN GELEDEN.

TEKST ELIAS DE BRUIJNE FOTO'S JESSICA DE KORTE, E.A.

Fort Altena heeft een
eigen brasserie met terras

Lesje geschiedenis

Een groot deel van de Nederlandse forten en vestingen maakt deel uit van zogeheten waterlinies die Nederland heeft (gekend) – verdedigingslinies die als doel hadden om de vijand te stuiten door middel van water, waarbij op strategisch belangrijke plekken forten werden gebouwd. De bekendste van deze linies is de **Nieuwe Hollandse Waterlinie** (NHW), een 85 kilometer lange verdedigingslinie van Muiden tot de Biesbosch. Dit systeem van forten, bunkers, sluisen en dijken diende ter bescherming van Holland en werd grotendeels gebouwd tussen 1672 (toen nog onder de naam Oude Hollandse Waterlinie) en 1870. Bij militaire dreiging kon men grote delen van de linie onder water zetten (inundatie), waarbij er over een breedte van drie tot vijf kilometer zo'n 30 tot 60 centimeter water op het land kwam te staan: te diep voor infanterie, te ondiep voor normale vaartuigen. Op plekken waar inundatie niet mogelijk was, waar wegen liepen en bij de zogeheten inundatiesluisen (waarmee het land onder water werd gezet) werden forten gebouwd. In totaal telt de NHW 46 forten, vijf vestingsteden, twee kastelen (Loevestein en het Muiderslot) en 95 sluisen.

Een tweede belangrijke linie is de 135 kilometer lange **Stelling van Amsterdam**, die als een ring rond de hoofdstad ligt en 45 forten telt. Deze linie werd gebouwd

tussen 1881 en 1914, hoewel er ook vestingwerken uit vroeger tijden deel van uitmaken. Verder ligt in de Kop van Noord-Holland de Stelling Den Helder, een verzameling forten die vanaf 1810 werd aangelegd in opdracht van Napoleon.

Andere, oudere linies die werkten volgens het procedé van vestingwerken plus inundatiegebieden zijn de **Zuiderwaterlinie** (zeventiende en achttiende eeuw), de **Friese Waterlinie** (1580) en de **Linie van de Eems** (eind zestiende eeuw). De Zuiderwaterlinie (Sluis-Nijmegen) is de langste én meest gebruikte waterlinie van Nederland en leunde sterk op een kern van Brabantse vestingsteden, met onder meer Bergen op Zoom, Willemstad, Breda, Heusden en Den Bosch. Van de Friese Waterlinie – die overging in de Groningse Waterlinie – is niet veel meer over. Dat geldt in iets mindere mate ook voor de Linie van de Eems, die werd aangelegd in het moerasgebied op de grens van Nederland en Duitsland, hoewel vesting Bourtonne een schitterende uitzondering vormt.

Bijzondere forten

» Het oudste nog bestaande fort en tevens het oudste zeefort van West-Europa is **Fort Rammekens** aan de Westerschelde, dat dateert uit 1547. Het fort werd gebouwd om de drukke vaarwegen naar Middelburg en Antwerpen te controleren.

» Het grootste fort van Nederland (49 hectare) is **Fort Erfprins** bij Den Helder. Het grootste exemplaar van de NHW is **Fort bij Rijnauwen** bij Utrecht, dat ook het groenste fort is van de NHW.

» Nog een bijzondere plek is **Fort Crèvecoeur** bij Den Bosch. Deze vesting met alleen nog wat restanten van oude kruithuizen is niet vrij toegankelijk, maar wordt eens per jaar op Open Monumentendag opengesteld voor publiek. In 2022 werd Crèvecoeur door erfgoedorganisatie Europa Nostra op de Europese lijst van zeven meest bedreigde erfgoedlocaties in Europa geplaatst.

» Zin in een hapje en drankje bij een uniek fort? Fiets dan eens naar **Fort Uitermeer** tussen Naarden en Weesp, een imposant torenfort uit 1845. Het werd in 1951 bij Koninklijk Besluit tot 'vestingwerk van geene klasse' benoemd en in 1954 volgde de opdracht het te slopen, maar het opblazen van het torenfort lukte maar deels: de buitenmuren staan nog fier overeind.

» Bijna alle forten van de NHW zijn uniek: elk fort is speciaal ontworpen op de locatie en het bewuste verdedigingsdoel. Alleen **Fort Spion** en **Fort Kijkuit** zijn vrijwel identiek, terwijl ook **Fort Tienhoven** er sterk op lijkt – maar dan in spiegelbeeld gebouwd. Kijkje nemen bij Fort Spion – of er zelfs overnachten? Dat kan, want het fort heeft een kleine natuurcamping!

FORTEN, FORTEN EN NOG EENS FORTEN: OVERAL IN NEDERLAND ZIE JE ZE, DIE BRUTE BOUWSELS

Dat 'overal in Nederland' (boven) klopt trouwens niet helemaal, want veruit de meeste forten liggen rond Amsterdam en in de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW), die zich grofweg uitstrekt van het eiland Pampus tot aan de Biesbosch. Maar ook elders in het land vind je verdedigingswerken, zoals Fort de Roovere (Zuiderwaterlinie) bij Bergen op Zoom, de Bekhofschans (Friese Waterlinie) bij Oldeberkoop en Fort Panterden in Gelderland – en dan zijn er ook nog de vele vestingsteden zoals Hulst, Bourtange, Naarden, Woudrichem en Willemstad. Wat dat met fietsen te maken heeft? Simpel: themafietsen is een goede manier om je ritten extra leuk te maken – of je nou focust op forten, kerken of pontjes – en bovendien is het in en rond de forten tegenwoordig goed toeven. Wat het extra leuk maakt is dat veel forten een beetje verstopt liggen, waardoor je op nieuwe plekken komt, en al ontdekkend leer je ook nog eens iets over de vaderlandse geschiedenis. Oké, dat laatste moet je maar net interessant vinden, maar ook op zich zijn de bouwwerken interessant.

Hadden we de brute, minimalistische architectuur al genoemd en het uitzicht dat sommige forten bieden over de omgeving, zoals Werk aan de Waalse Wetering bij Tull en 't Waal? Precies: hartstikke leuk, dat fortenfietsen!

Online zijn er tal van fortenroutes te vinden, maar we helpen je graag alvast op weg met aanraders en leuke weetjes, waarbij een lesje historie niet mag ontbreken. Want dat is het leuke van fortenfietsen: je ontdekt het land op een nieuwe manier en leert tegelijk iets over het verleden van het land. We verklappen alvast: als je moe bent van al die forten, kun je er ter plekke vaak koffie krijgen om bij te komen. Zo zijn die forten tegenwoordig.

WERELDERFGOED

De meeste forten in Nederland vallen onder de Stelling van Amsterdam, Stelling Den Helder, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Zuiderwaterlinie en Linie van de Eems. Bij deze linies horen ook vestingsteden en kastelen, die op zich bijna allemaal al een bezoek waard zijn: zo hoort bijvoorbeeld

kasteel Loevestein bij de NHW, het mooie Heusden bij de Zuiderwaterlinie en het even mooie Bourtange bij de Linie van de Eems. Om alles een beetje overzichtelijk te houden beperken we ons hier tot de vestingwerken die gebouwd zijn van grofweg de zestiende tot de negentiende eeuw, waarbij de nieuwere IJssellinie, Grebbelinie en Atlantikwall dus buiten de boot vallen.

De Nederlandse waterlinies vormen een uniek stuk militair erfgoed (zie kader links). Niet voor niets staan de Stelling van Amsterdam (sinds 1996) en de NHW (sinds 2021) op de Unesco Werelderfgoedlijst, sinds 2021 onder de gezamenlijke noemer Hollandse Waterlinies. Dat betekent dat de Nederlandse overheid goed voor de forten moet zorgen en dat de forten niet zomaar voor van alles kunnen worden gebruikt (iets wat bijvoorbeeld 'mis' ging bij Fort Steurgat bij Werkendam, dat sinds 2000 het enige fort met een volledige 'woonfunctie' is: zoek maar eens op 'Fort Steurgat Funda!'). Het betekent ook dat het gebied rondom de locaties niet zomaar mag worden bebouwd. Voor fietsers maakt dat de forten extra aantrekkelijk: in de omgeving is het daardoor meestal prachtig fietsen.

FORTENROUTES

Fortenfietsen is populair, getuige de vele fortentfietsroutes die er zijn. Maar welke moet je rijden? De keuze is reuze, maar hieronder vind je een vijftal mooie routes die langs een aantal van de meest indrukwekkende forten van de verschillende linies voeren. Mocht je meer willen, kijk dan eens op de website forten.nl: hier vind je een enorm aantal fortentfietsroutes ('Agenda' › 'Routes' › 'Fietsroute').

Fortentfietsroute de Ronde Venen 40 kilometer, Waverveen

Zes forten en één batterij (aan het Gein) in 40 kilometer, dat is de score in de weideveenspolders onder Amsterdam. Onderweg passeer je de Mijdrechtse droogmakerijen, die maar liefst zes meter onder zeeniveau liggen en dus uitstekend onder water konden worden gezet in tijden van oorlog. En bij Fort bij Uithoorn ligt een van de sluizen waarmee dat kon gebeuren. Verder kun je je in Fort Waver-Amstel vergapen aan een nog deels authentiek interieur en kun je in het bijzondere Fort bij Nigtevecht – waar zich ook een gedenkplaats bevindt waar overledenen herdacht kunnen worden – terecht voor huisgemaakte taart en soep.

hollandsewaterlinies.nl/nl/routes/2286445522/forten-fietsroute-de-ronde-venen

Stelling van Amsterdam Route 49 kilometer, Edam

Nog een route bij de Stelling van Amsterdam, maar dan ten noorden van de hoofdstad – langs zes forten en een wirwar van sluizen, dammen, kanalen en dijken. Het kroonjuweel van deze route is Fort bij Spijkerboor, dat vanwege de strategische ligging bij de dijken van de Beemsterringvaart en het Noord-Hollands Kanaal rond 1900 het belangrijkste fort was van het noordelijke front van de Stelling van Amsterdam én een van de modernste zwaarst bewapende forten van de stelling. Het Fort bij Edam (opgeleverd in 1913) is dan weer een van de laatst gebouwde forten van de linie.

laagholland.com/nl/routes-overzicht/1686742952/stelling-van-amsterdam-route

Langs Sluizen en Forten 42 kilometer, Wijk bij Duurstede

Met deze route vanuit het mooie Wijk bij Duurstede fiets je in ruim 40 kilometer langs vijf forten op het Eiland van Schalkwijk, met het imposante torenfort Honswijk aan de Lek als hoogtepunt. Interessant:

tussen Fort Honswijk en het Werk aan de Korte Uitweg loopt de Gedekte Gemeenschapsweg, een weg met een aarden wal ernaast waarover soldaten zich relatief veilig van het ene naar het andere fort konden verplaatsen. Dit is het enige goed bewaarde exemplaar van de NHW, en hij beschermt fietsers uitstekend tegen de oostenwind!

routesinutrecht.nl/routes/608547808/langs-sluizen-en-forten-42-km

Stelling van Willemstad 42 kilometer, Willemstad

De Stelling van Willemstad – ook wel Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak genoemd – maakt deel uit van de Zuiderwaterlinie tussen Sluis (Zeeland) en Nijmegen. Bij deze tocht ontdek je de vestingsteden Willemstad en Klundert, die in opdracht van Willem van Oranje werden omgevormd tot een gevreesd koppel. Andere bijzondere (later gebouwde) bolwerken die je tegenkomt zijn Fort Sabina, Fort De Hel en Fort Prins Frederik, drie forten die rond 1810 in de Franse tijd van keizer Napoleon werden gebouwd.

anwb.nl/fietsroutes/routes/stelling-van-willemstad

Friese Waterlinie I, II & III 45, 58 & 59 kilometer, Bakkeveen, Heerenveen & Slikkenburg

Tot slot een uitstapje naar het hoge noorden, waar tijdens de Tachtigjarige Oorlog (rond 1580) de Friese Waterlinie – een geheel van schansen, stuwen en dammen – werd aangelegd om de Friese hoofdstad Leeuwarden te beschermen. Sommige schansen zijn nog goed zichtbaar of weer zichtbaar gemaakt, zoals de Zwartendijksterschans, Blessebrugschans en Bekhofschans. Niet zo bekend als de NHW of de Stelling van Amsterdam, maar een stuk ouder en net zo vernuftig: met deze drielidige route ontdek je de Friese linie én het fraaie Friese land helemaal.

zuidoostfriesland.nl/routes-overzicht/2746807066/friese-waterlinie-ii-1

Fort bij Abcoude is het oudste landfort van de Stelling van Amsterdam

HORECA & MUSEA

Lijkt fortentourneren je nog steeds saai? Zelfs als je niks geeft om geschiedenis zijn veel forten nog een aangename bestemming. Waar de bouwwerken vroeger puur een militair doel hadden, hebben veel forten in de afgelopen twintig jaar een herbestemming gekregen – vaak in de vorm van een horecafunctie. Een typisch voorbeeld is het bruisende Fort aan de Klop in Utrecht, terwijl ook veel andere forten een horecafunctie hebben of zelfs een restaurant huisvesten, zoals Fort Jutphaas (Nieuwegein), Fort de Gagel (Utrecht), Fort H (Muiden) en Fort aan de Drecht (Uithoorn). In sommige forten kun je ook overnachten, vergaderen of zelfs trouwen,

maar dat laatste lijkt ons niet direct iets wat je onderweg even doet.

Verder herbergen heel wat forten een museum, zoals Fort Vechten (Waterliniemuseum), Werk aan de Spoel (kunst en theater) of het GeoFort (Fort bij de Nieuwe Steeg) bij Herwijnen, waar je alles kunt leren over de (toekomst van) de aarde. Bijzonder is het Fort aan de Hoofddijk op het Utrecht Science Park, waar de botanische tuinen van de Universiteit Utrecht zijn gevestigd. Op hollandsewaterlinie.nl ('Dit kun je doen › Activiteiten › Forten & musea bezoeken') vind je een uitgebreid overzicht van 21 musea in de Hollandse Waterlinies.

Veel forten herbergen
een museum

MOOISTE FORT

Tot slot: welk fort is het mooiste van Nederland? Dat was de vraag waar het in 2023 allemaal om draaide bij de Mooiste Fort-verkiezing van organisator Liniebreed Ondernemen, een stichting die zich inzet voor een duurzame maatschappelijke en economische benutting van de Nederlandse waterlinies en hun forten. De winnaar werd een geografisch buitenbeentje in het Nederlandse fortennetwerk: Fort Panterden (1869-1871) ligt vlakbij de Duitse grens, strategisch gesitueerd op een landtong tussen de Waal en het Panterdensch Kanaal. Vroeger diende het fort – dat wel degelijk bij de Nieuwe Hollandsche Waterlinie hoort – om te voorkomen dat een vijandelijk leger via de Waal kon oprukken richting de NHW en om te voorkomen dat het Panterdensch Kanaal afgedamd zou kunnen worden (waardoor de NHW mogelijk zonder water zou komen te zitten). Tegenwoordig is het nog altijd indrukwekkend. Het vijf verdiepingen tellende bouwwerk heeft een dak van aarde waar je prachtig uitzicht hebt over de wijde omgeving, terwijl je in het fort van alles kunt leren over de geschiedenis ervan en terecht kunt voor eten en drinken. Oh ja, de andere forten die in de top 5 van de verkiezing eindigden waren Fort aan de Klop (Utrecht), Fort bij Kudelstaart, Fort Kijkduin (Den Helder) met zijn Noordzee-aquarium en GeoFort. Afvinken maar!

MEER INFORMATIE

forten.nl (met handig interactief kaartje)
nederlandfietsland.nl/fietsroute/forten-en-vestingen-zuiderwaterlinie.nl

AL DIE FORTEN EN VESTINGEN
ONTDEKKEND LEER JE OOK NOG IETS OVER
DE NEDERLANDSE GESCHIEDENIS

OPLAADPUNT

BLIJF BIJ MET ONZE SELECTIE VAN E-BIKETRENDS, INNOVATIES EN TIPS.

TEKST **LINDA KORSTEN, MENNO GROOTJANS**

REVOLUTIONAIR Duitslands oudste fietsfabrikant Diamant, bekend om 140 jaar innovatie, introduceert zijn nieuwste e-bikes en stadsfietsen nu ook in de Benelux. Het merk, sinds 2004 onderdeel van Trek Bicycles, presenteert met de Suvea een revolutionaire e-bike met een gepatenteerd ontwerp dat flexibiliteit en gebruiksgemak biedt. De Suvea is er vanaf € 4.999,-. Zie ook de e-Bike Gids.

COOL CARBON

Lekker sportief e-biken. De Orbea Denna is een carbon gravelracer mét. In het vooronder de krachtige Shimano EP 801-motor, ingebouwde 420 watt accu in de onderbuis en een styling waar je als liefhebber je vingers bij kunt aflikken... dat wordt lekker de heuvels in! Er zijn verschillende uitvoeringen. Wel even minimaal 5.500 euro aftikken. orbea.com

STERK STAALTJE

In 2023 hebben we een STÆRK-tandem getest, die was van aluminium. Nu is er de STÆRK R14. Dit vouwbare model is sterker dan de andere fietsen in de collectie, dankzij het roestbestendige titanium dat geen lak nodig heeft. De Bosch Performance CX-motor, met maar liefst 85 Nm trekkraft, biedt krachtige ondersteuning bij elke rit. Voorwaar, een vriend voor het leven. € 12.999,- staerk-bikes.nl

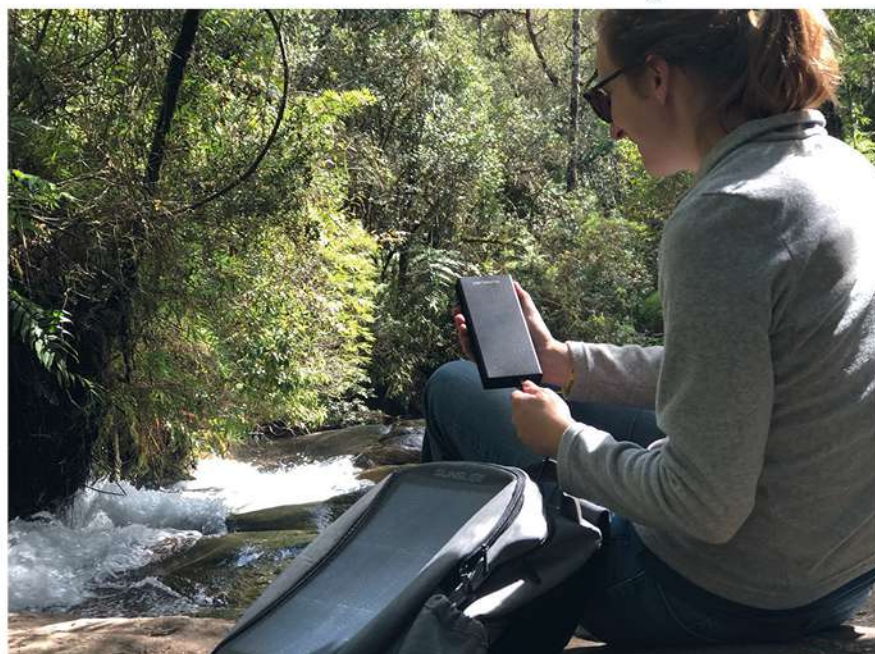
VEILIGHEID

Maar dan wel met een hippe look. De Roadster is een modieuze helm voor dames en heren van het Duitse merk Casco. De helm voelt comfortabel aan en is verkrijgbaar met vizier. In drie maten. Adviesprijs € 115,-, verkrijgbaar via o.a. topoutdoorshop.nl

LADEN MAAR

Dit voorjaar introduceerde Velo de Ville deze Loady 900: een modulaire longtail-cargobike. Of je nu kinderen mee wilt nemen, ladingen wilt vervoeren of je fiets voor langere reizen wilt gebruiken, met de Loady kan het allemaal. Winnaar van de Design & Innovation Award. € 3.969,- velo-de-ville.com

ZONNETJE ERBIJ

Da's handig, een rugzak met zonnepaneel! Alleen voor smartphones en kleine USB-apparaten – je e-bike kun je helaas (nog) niet opladen met draagbare zonnepanelen. Maar wel heel fijn dat je zo nooit zonder navigatie komt te zitten. Dus fiets maar lekker door, trek de natuur in! € 149,99 sunslice-solar.com

KLEUR BEKENNEN

Stromer presenteert twee gelimiteerde speciale modellen: de ST2 Desert Sand en ST3 Desert Sky. De ST2 Desert Sand – zie foto – is verkrijgbaar vanaf € 6.990 en is er in een 'subtiële kleuren-mix van lichte en donkere zandtinten'. Bij de ST3 Desert Sky valt 'de contrast-rijke kleurenmix van fel hemelsblauw op de bovenbuis en de subtiële zandtint op het onderstel' op. Vanaf € 8.218, – stromer.de

IN GETALLEN

De Nederlandse fietsbranche kende in 2024 een stabiel jaar, met een lichte daling in verkoopaantallen en een solide omzetniveau. In totaal werden 858.126 nieuwe fietsen verkocht, 7 procent minder dan in 2023. De totale omzet kwam uit op 1,55 miljard euro (-4%) bij een gemiddelde van 1.809 euro per fiets. E-bikes blijven dominant in de fietsmarkt: 48 procent van de nieuw verkochte fietsen in 2024 was elektrisch, goed voor 72 procent van de totale fietsomzet. De gemiddelde prijs van een e-bike steeg met 5 procent naar 2.719 euro, terwijl het aantal verkochte e-bikes licht afnam. Van de nieuwverkoop is 13 procent een fatbike, waarvan er in 2024 111.033 werden verkocht. Ondanks de groeiende diversiteit aan e-bikes blijven traditionele e-bikes de ruggengraat in de markt, zowel in aantallen als in omzet. Ook traditionele stadsfietsen blijven een belangrijk segment, goed voor 20 procent van de nieuwverkoop. (cijfers Koninklijke RAI Vereniging en BOVAG)

LICHT & KLEIN

Bijna vakantietijd! De Bosch Compact oplader 2A is kleiner dan de standaard lader en ideaal voor onderweg. Geschikt voor alle Bosch e-bike-accu's: Active line, Performance line en Classic line. Het gewicht is slechts 600 gram en daarmee 200 gram lichter dan de standaard lader en het formaat is 40 procent kleiner. Ideaal dus om mee te nemen in tas of rugzak. Hij past zelfs in een wat ruimer zadeltasje. € 59,95 via bol.com

DEEP PURPLE

De nieuwe Desiknio Oxytocin is een hoogwaardige urban bike. Met Pinion-versnellingsbak & Mahle-motor, *step through* frame en alle onderdelen 'uit het zicht' geïntegreerd. Geen fan van paars? De fiets is er ook in *black harmony*. € 4.795 desiknio.com

Finland SAUNA'S EN STROMEND WATER

TEKST **JESSICA DE KORTE** FOTO'S **JESSICA DE KORTE, FERGAL HEENEY**

Lekker stomen in een
houtgestookte sauna

Finland produceert per jaar
zo'n 44 miljoen m³ hout

Rustieke zithoek in de
Keizerlijke Vissershut

Karjalanpiirakka
(Karelische pasteitjes)

Visser Marko (links) en
vriend Niko bij de stroom-
versnelling Siikakoski

Copyright © 2023

RUISEND WATER, OERBOSSEN, NA DE SAUNA EEN DUIK IN DE RIVIER OF ZEE. IN HET ZUIDEN VAN FINLAND RAAK JE SNEL ZEN. OVERNACHT IN EEN HOUTEN LAAWU-HUISJE EN SNUIF KUNST OP IN EEN OUDE IJZERFABRIEK. EN BRENG TOT SLOT EEN BEZOEKJE AAN HOOFDSTAD HELSINKI.

SSSSSSSS.

Wéér gaat een schep water over de saunastenen. De damp trekt de ruimte in, de hitte neemt verder toe; mijn buurvrouw staat op van haar handdoek, ze trekt het niet meer. Aleena – blonde haren, een stevig lijf – verontschuldigt zich voor haar enthousiasme met het bijgieten.

“Ik kom uit Lapland, als kind groeide ik op met sneeuw en sauna’s, dan raak je extreme temperaturen snel gewend.” Tijdens mijn tocht in het zuiden van Finland kan ik iedere fietsdag afsluiten met een saunabezoek; in een hotel, zoals hier in Kotka, maar ook op een camping of in een vakantiehuis. Vaste prik. Zoals Italianen de dag met espresso beginnen en Fransen graag een verse *baguette* halen, omarmen de Finnen hun sauna. Ideaal in de koude winters, maar ook ’s zomers heerlijk voor de spieren.

Met reisgenoot Fergal leg ik in vijf dagen de route *Onvergetelijke Kymijoki Vallei* af. Routebordjes ontbreken helaas, dus gebruik ik de app Outdoor-active – soms is het goed kijken, maar het voordeel is dat je daardoor de genoteerde bezienswaardigheden niet mist. Het beginpunt is het station van Kouvola. Letterlijk. Blijkbaar mag je hier over het perron fietsen; daar loopt het lijntje van de gps-route, en niemand van de reizigers kijkt gek op.

RIVIER KYMIJOKI

Een drukke weg loopt de stad uit, het fietspad ligt er vlak naast. Dan slingeren we een park in en volgt de eerste ontmoeting met Kymijoki – een naam die uit het oud-Fins komt en ‘grote rivier’ betekent. Hij is heerlijk ongeremd. Het water klettert over de glad geslepen rotsen, rondom groeien coniferen, berken, esdoorns en lijsterbes. De ruis lijkt zo uit een soundtrack met meditatieklanken te komen.

Mijn ademhaling zakt, het hoofd wordt leeg. De aansluitende bossen zijn als een warme deken, die ik zo ver mogelijk over me heen wil trekken. Soms kiezen we voor een omweg naar een onstuimige stroomversnelling, die een onuitsprekbare, Finse naam draagt als *Abvionkoski* of *Vääräänkoski*. “Het is te warm, de vissen blijven onder water”, merkt visser Marko op, zijn armen vol tatoeages. Hij is met vriend Niko uit Helsinki komen rijden, een rit van anderhalf uur. “Hier vang je de meeste zalm en forel.”

De eerste nacht slapen we direct naast een stroomversnelling, in een *laawu*; een ecologisch houten huisje, met een achterkant van glas. Eigenaar Sauli Orimus van glamping- en raftingsite Erämys Keisarin Kosket grilt zalm, vers uit de rivier, en warmt de houtgestookte sauna op. Wat een plek! Die nacht word ik een paar keer wakker, en zie een laagje mist boven het water hangen, als een fijne droom. De zon gaat kortstondig onder, waardoor de lucht donkerblauw kleurt.

KEIZERLIJKE VISSERSHUT

Tijdens het ontbijt met *karjalanpiirakka* – Karelsche pasteitjes – vertelt Sauli dat we niet ver van de Russische grens zitten, zo’n zeventig kilometer. Later fietsen we langs de rivier naar de Keizerlijke Vissershut in Langinkoski, die de Russische keizer Alexander III eind negentiende eeuw liet bouwen. Finland vormde toen nog een autonoom deel van het Russische rijk. Om de historische grenen vloer te beschermen, dragen we plastic zakjes om onze schoenen.

HET IS ALTIJD FIJN OM WEER
OP DE RIVIER TE STUITEN,
ALS HET TERUGZIEN VAN EEN
GOEDE VRIEND

Bedrijvigheid bij Maritiem
Centrum Vellamo

Koffiedrinken in het
patronaatshuis van
ijzerfabriek Stockfors

Oude smederij in
ijzerfabriek Strömfors

OUDE PAPIER- EN IJZERFABRIEKEN ZIJN OMGETOVERD TOT HIPPE MUSEA EN ATELIEREN

“De familie kwam hier tijdens hun cruises”, vertelt de gids opgewekt in het Engels, met een zangerig Fins accent. “De keizer viste en hakte hout, de keizerin kookte; zo konden ze de hofetiquette van het Winterpaleis in Sint-Petersburg even vergeten.” Na het uitroepen van de onafhankelijkheid in 1917 wilden de Finnen zo snel mogelijk van alle Russische herinneringen af. Maar de vissershut bleef bewaard, vanwege het fraaie Finse ambacht – sierlijk houtwerk en prachtig glas.

Door het bos en over fietspaden bereiken we uiteindelijk Kotka, een havenstad aan de Finse Golf, bekend om zijn vele parken. Onverharde paden slingeren langs de kustlijn, met lieflijke zandstranden. Rondom de ruïnes van het achttiende-eeuwse fort Svenskund ligt Katariina Meripuistok, een recreatiegebied van maar liefst 20 hectare. Zelfs als je hier in de stad woont, is de natuur dichtbij te vinden.

DE RIVIER ALS VRIEND

Het is altijd fijn om weer op de rivier te stuiten, als het terugzien van een goede vriend. Hij splitst zich bij de plaats Pernoo in vijf takken, waarvan we er meerdere volgen. De stroomversnellingen zijn onderdeel van een beschermd Natura 2000-gebied, maar kwamen vroeger goed van pas voor de industrie. De oude papier- en ijzerfabrieken zijn omgetoverd tot hippe musea en ateliers. De route komt langs drie van die plekken – allemaal gratis te bezoeken.

“Waar een bordje hangt, kun je naar binnen”, zegt de gastvrouw in het wit geschilderde houten patronaats-huis van ijzerfabriek Stockfors, waar we zelf onze koffie inschenken – een gewoonte in Finland, waardoor je al snel een huiskamergevoel krijgt. In mijn eentje wandel ik over het enorme terrein met de fabriekshallen, vol oude machines, schilderijen, filmprojecties en mysterieuze installaties. Spookachtig, maar vooral ook indrukwekkend.

Tien kilometer trappen verderop ligt Strömfors, een van de best bewaarde ijzerfabriekkolonies in Finland. Rondom onze B&B, in het voormalige hoofdkantoor, staan houten huizen in het falurood, met een smederij, kunstexposities en winkels van ambachtslieden. Riika Ahonen, die sieraden van rendierleer maakt, geeft me spontaan een ketting met Vikingtekens. “Die zal je beschermen, succes verder met jullie fietstocht!”

SAUNA NUMMER VIER

De laatste twee dagen fietsen we verder door bossen en glooiende velden, waar het graan in de wind wuift. Paarden grazen geduldig, voor de zoveelste keer hoor ik spechten tegen de boomstammen tikken, een havik vliegt over. Op het eind moeten we over een lawaaierige weg; gelukkig rijden de meeste automobilisten in een grote boog om ons heen. Snel genoeg komt er weer een mooi gravelpad, waar het getjilp overheerst.

Onze laatste overnachting is aan het meer Käärälampi, net buiten de stad Kouvola. In ons huisje op het Tykkimäki Resort zit alweer een sauna – nummer vier deze week. Dus hup, nog één keer de hitte in, en daarna afkoelen in het koude water. Eenden dobberen nieuwsgierig voorbij. Het werkt uitstekend, zo’n sauna na een dag fietsen; spierpijn heb ik deze reis nauwelijks. Net als Aleena gooi ik inmiddels een flinke plons water over de saunastenen.

Strömfors is een van de
best bewaarde ijzerfabriek-
kolonies in Finland

Kunst aan de muur
in de ijzerfabriek

Aanhellen bij Pioneer Park,
een historisch garnizoens-
gebied in Kouvola

Veel musea en restaurants zijn alleen in de zomer open, bekijk van tevoren de openingstijden.

Jessica maakte ook twee reisvideo's op haar YouTube-kanaal: [youtube.com/fietsylogger](https://www.youtube.com/fietsylogger)

**ANKKAPURHA
INDUSTRIEEL MUSEUM**
In de voormalige papierfabriek
Anjala hangen, rondom een
oude kartonmachine, zwart-
witfoto's die een inkijkje in het
leven van de arbeiders geven.
Architect Alvar Aalto ontwierp
de hele wijk. Het Zomercafé is
een fijne koffieleek.
nnkappurha.fi

**MARITIEM CENTRUM
VELLAMO**
Het maritiem museum van
Kotka vertelt over de zee en de
geschiedenis. In de haven ligt
onder meer ijsbreker Tarmo,
een stoomschip uit 1907, dat de
waterwegen in de winter open
moest houden.
merikeskusvellamo.fi/en

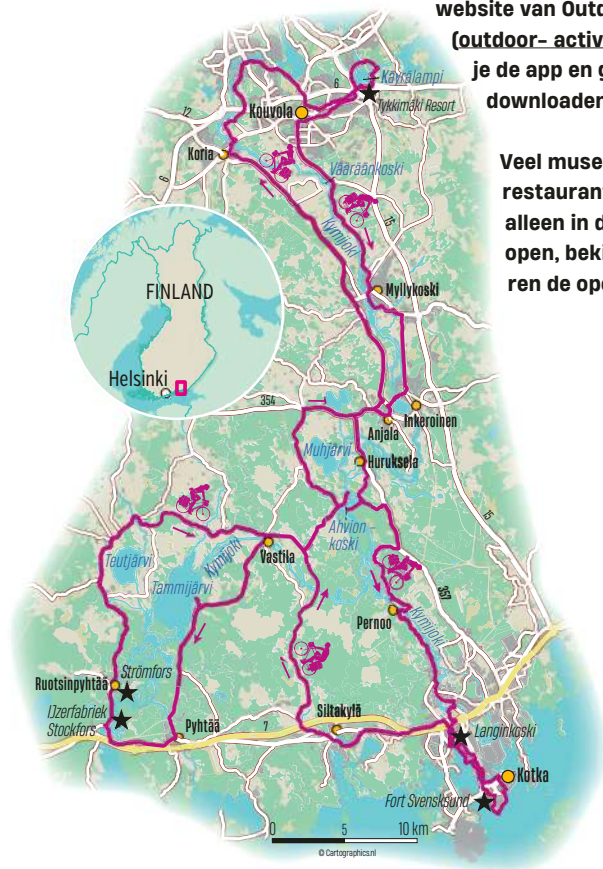
CAFÉ KUPPIS
Bij het dorp Pyhtää ligt Café Kuppis, de koffie- en lunchplek van het Cultuurhuis Pyhtää, met kunstwerken aan de muur.
pyhtaankulttuuritalo.fi

SLAAPPLEKKEN

ERÄMYS KEISARIN KOSKET
Glamping op een schitterende
locatie. Prijzig, maar heel
bijzonder.
Kultaanranta 124, Huruksela,
Finland. eramys.fi

**SOKOS HOTEL
SEURAHUONE KOTKA**
Comfortabele kamers in
het centrum van Kotka.
Keskuskatu 21, Kotka, Finland.
sokoshotels.fi

STRÖMFORS BED & BISTRO
Sfeervolle B&B op het terrein
van de ijzerfabriek. De kok
werkt met lokale ingrediënten.
Ruukintie 10, Ruotsinpyhtää,
Finland. bedandbistro.fi

Eindeloos uitzicht over het
meer in Tykkimäki Resort

Lunchen in het prieel van Allas Sea Pool

Zwembad Allas Sea Pool

PersActief

HELSINKI

DE FIETSRUTE *ONVERGETELIJKE KYMIJOKI VALLEI* IS IDEAAL OM TE COMBINEREN MET EEN BEZOEK AAN DE FINSE HOOFDSTAD HELSINKI.

Helsinki is een eigentijdse stad, met zowel oude als moderne architectuur, veel groen en rondom de zee. Het centrum is compact, en daarom fijn te verkennen op de fiets; overal liggen fietspaden. Voor 5 euro kun je de *city bikes* gebruiken. Veerboten gaan naar de eilanden, waaronder forteiland Suomenlinna.

hsl.fi/en/citybikes

De route *Bike tour around the city center by the sea* (16 km) loopt grotendeels langs het water. In de haven ligt Allas Sea Pool, met sauna's, een 25-meterbad, koud zeewaterbad en dakterras, vanwaar je de Russisch-orthodoxe Oespenski-kathedraal ziet. Je fietst onder meer langs de parken Linnunlaulu en Kaivopuisto, en meerdere zandstranden.

palvelukartta.hel.fi/en/unit/68398
komoot.com/tour/1793913335

TIPS

HOBO HOTEL HELSINKI

Het Hobo Hotel ligt in het centrum, met moderne kamers, die zeer stijlvol en creatief zijn ingericht. Bij de Hobo Large-kamers zijn kaartjes voor de Allas Sea Pool inbegrepen.
hobohotel.fi

MAJAMAJA HELSINKI

Neem de veerboot naar Kruunuvuorenranta (de fiets kan gratis mee) en verblijf in een off-grid huisje met een fantastisch uitzicht over de zee (de stad voelt hier zó ver weg). Het is ook mogelijk een watertaxi te boeken. De houten huizen zijn gebouwd in perfecte harmonie met de rotsachtige kustlijn, en volledig zelfvoorzienend (met zonnepanelen, waterfilter en droogtoilet). Een geweldige ervaring! majamaja.com

myhelsinki.fi

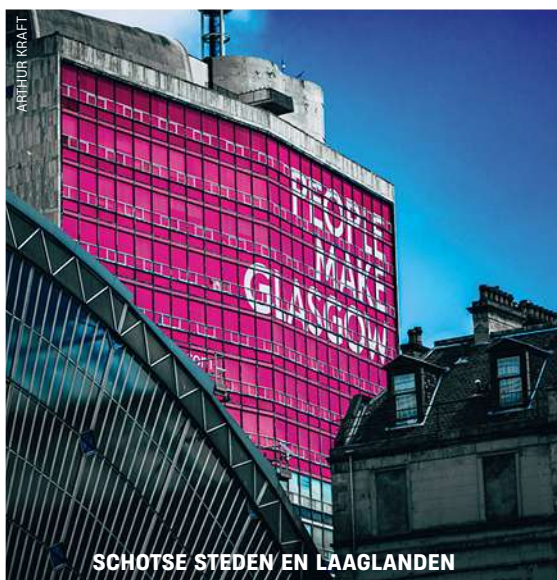
TERUG NAAR VROEGER...

...EN PRILLE NATUUR IN TWENTE

NAAR DE KUST VAN WALCHEREN

SCHOTSE STEDEN EN LAAGLANDEN

FIETSACTIEF NUMMER 5

EXTRA: **STREEKGIDS NOORD-OOST TWENTE**. ONTDEK KUNSTZINNIG OOTMARSUM EN GENIET VAN HET LANDSCHAP EN ZONNIGE TERRASJES. ZIN IN!

IN FIETSACTIEF 5:

ROMAN HELINSKI VOLGT DE VOETSPOREN VAN ZIJN OPA IN **DE KEMPEN**

KNOOPPUNTENROUTE **WALCHEREN**: IN DE ZOMER MOET JE IN **ZEELAND** ZIJN!

PROEFRIJ MET DE **ROSE XTRA WATT EVO PLUS**: EEN HEEL SPORTIEVE DUITSER

REIZEN: VAN EDINBURGH NAAR GLASGOW DOOR DE **SCHOTSE LAAGLANDEN**

FIETSACTIEF 5 VERSCHIJNT OP 24 JUNI

An aerial photograph of a modern, elevated bicycle bridge winding through a dense forest. The bridge has a grey paved surface and is supported by numerous vertical wooden posts. A person is riding a bicycle on the bridge. The surrounding forest is lush with green trees and undergrowth.

OP PAD MET:
FIETSACTIEF NR. 5
VOL ROUTES, REIZEN EN
HANDIGE FIETSTIPS!

Fietsen tussen hoge
boomtoppen in een
pareltje van architectuur
midden in het bos

PUZZEL & WIN

2x ORTLIEB BACK-ROLLER PLUS achtertass t.w.v. € 115,-

CIJFERCODE Elk getal staat voor een bepaalde letter. Gelijke getallen betekenen dus gelijke letters. Als je alle letters invult, ontstaat er vanzelf een ingevuld kruiswoordraadsel.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
			P									
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
U		I										

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

	11	23	5	17	15		25	5	20		5
23		16	5	19		3	17	9	12	12	10
17	13	4	10	16	20		20	17	10		22
7		22		3	12	15	12	10	5	22	
17	1	16	20		4	P	U	I		17	15
10		4	6	4	17	19	15	12		10	6
6	13		25	17		13		24	17	13	
	21	14	16	15	20		12	9	20		22
2	14	16	3		15	16	12	16	13	5	19
12	12	20		10		17	10	3		24	17
	13	26	12	12	15		25	14	23		17
8	2	17	18		12	12	13		8	14	4

© DENKSPORT PUZZELBLADEN

13	4	16	17	10	3	10	5	17	4
----	---	----	----	----	---	----	---	----	---

Maak kans op de Back-Roller Plus, dé ideale achtertass. Deze robuuste en waterdichte tas is speciaal ontworpen om alle spullen veilig en droog te houden, of je nu door de regen fietst of over stoffige paden rijdt.

Waterdicht & sterk

Gemaakt van duurzaam cordura, dus bestand tegen weer en wind.

Handige indeling

Met een slimme organizer binnenin en een waterdicht buitenvak voor spullen die je snel bij de hand wilt hebben.

Veilig onderweg

Reflectoren zorgen ervoor dat je ook bij minder goed zicht opvalt.

Makkelijk te bevestigen

Dankzij het Quick-Lock-systeem klik je de tas eenvoudig op en af je bagagedrager.

Comfortabel te dragen

Gebruik de schouderriem als je even zonder fiets op pad gaat.

Of je nu een ontspannen dagtocht maakt of een avontuurlijke fietsvakantie plant, de Back-Roller Plus wil je mee hebben! nl.ortlieb.com

Puzzel opgelost?

Mail je oplossing naar redactie@fietsactief.nl voor 17 juni 2025. Wie weet win jij de fietstas t.w.v. € 115,-!

ORTLIEB

WATERPROOF

100% WATERDICHT

FIETS TASSEN

ORTLIEB.COM

**BUILT TO ENDURE.
WATERPROOF.
MADE IN GERMANY.**